פנקס

פון דער אלגעמיינער פריוואטער
העברעישער פאָלקס־שולע „יבנה“
ביי „תרבות“ אין שערעשעוו.

גערוידמעט דער 10־יעריקער
עקזיסטענץ פון דער שולע.

שערעשעוו תרצ״ה
1935

פנקס

פון דער אלגעמיינער העברעישער פאָלקס־שולע „יבנה" ביי „תרבות" אין שערעשעוו.

צונויפגעשטעלט דורכן מנהל פון דער „יבנה"־שול,

יואל וואלדשאן,

ביי דער מיטהילף פונם מנהל, ה' **י. ש. פעקער.**

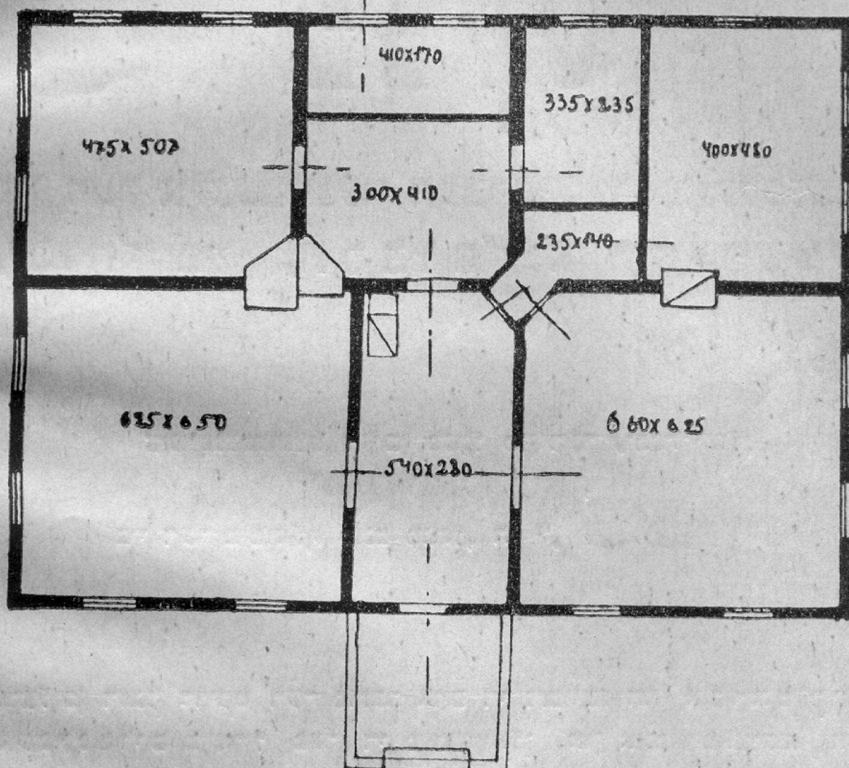
א הארציקן דאנק דריקט דער מחבר אוים די חברים: הה' אברהם קוועלמאן און טענענבוים בערל פאר די מאטעריאלן און אינפאָרמאציעס, וואָס זיינען פאר דער פארליגנדיקער ארבעט נויטיק געווען.

אונזערע פריינד, די מיטגלידער פון דעם „שערשעווער הילף-פאריין" אין אמעריקע, ווי אויך אונזערע שערשעווער עלטערן — עסקנים די ארבעט געווידמעט.

דער מחבר

שערעשעוו, דעם 14 יולי 1935.

פלאן פון דער „יבנה"=שולע אין גראדנע

M 1:100

אויפרוף!

צו אונזערע פריינד און סימפאטיקער!

אין א צייט פון עקאנאָמישע איבערטרייסלונגען, פון אַ שטייגענדע און אויפער פארשטארקטע יידן-האַס; אין א צייט ווען דער גורל פון אונזער פאָלק איז פארהילט אין א געדיכטן שלייער, ניט וויסנדיק וואָס ערווארטעט אונז מאָרגן... ווענדן מיר זיך צו אייך, חברים, סימפאַטיקער, מיט דעם רוף פון די שערעשעווער יידישע יונגנקע אָרימע תלמידים, וואָס שרייען און בעטן; קומט ערציהט אונז פאר מענשן, פאר יידן, פאר מיטגלידער פון דער געזעלשאפט, קומט נעמט אונז ארויס פון דעם שמוץ, צו וועלכן מיר שטייען פארמשפט צו ווערן! קומט און ענטוויקלט אין אונז דעם כח, וואָס איז אונז דרינגנד נויטיק, אָפּווענדן מיט זיין הילף אלע געפארן וועלכע ער-ווארטן אונז אין אונזער צוקונפטיקן לעבנס-וועג....

שוין 10 יאָר, אז דער רוף פון דעם יונגנקן דור פון אייער אלטע היים שרייט צו אייך, פריינד, נאָך הילף, לײדער איז דער רוף נאָך גיט אריינגעדרונגען אין די ברייטסטע מאסן לאנדסלייטע מעבר לים. נאָך זייער א גרויסע צאָל ברידער און שוועסטער, זענען געבליבן אויסערהאלב פון דעם רוף. נאָך זייער א גרויסער טייל לאנדסלייטע זענען געבליבן קאלטבלוטיק אָן דער מינדסטער פארשטענדעניש פאר דעם אויפהאַלטן דעם עקזיסטענץ פון דער איינציקער יידישער דערציונג-אַנשטאַלט אין שערעשעוו.

די איינציקע שערשעווער קאָלאָניע, וואָס האָט יאָ גענעבן זיך א חשבון און געהעריק זיך אָפּגערופן, זענען די ניו-יאָרקער שערשעווער פריינד און אין א געוויסע מאָס, אויך די פון פילאדעלפיע.

מיר ווענדן זיך נאָכאמאָל ביי דער געלעגנהייט צו אלע אונזערע שערשע-ווער ברידער און שוועסטער, וועלכע זענען צושפרייט איבער אלע טיילן וועלט.

גערענקט, אז די עקזיסטענץ-דערהאלטונג פון אונזער שולע איז ניט קיין נדבה, נאָר א געזעלשאפטליכער חוב, וואָס ליגט אויף יעדן געבאָרענעם אין שערעשעוו, וואו ס'געפינען זיך די אָרימע קינדער פון זיינע משפחה-פריינד און באַקאַנטע.

געדענקט, אז דער עקאָנאָמישער קריזיס וואָס הערשט ביי אונז, לאָזט זיך אמשטארקסטן פילן אין אונזער אנשטאלט;

געדענקט, אז מיר טוען וואס נור מעגליך איז, אָבער אונזערע פאַר-אָרימטע שערשעווער איינוווינער זענען ניט ביכלת מיט די אייגענע קרעפטן אויסצו-האלטן די גרויסע צאָל אָרימע שילער, וועלכע שטרעבן צו א פאָלקאָמע:ער מאָדער-נער יידישער דערציונג;

געדענקט, אז אין פארגלייך צו אַנדערע שטעט שטייט איר נאָך זייער ווייט הינטער-שטעליק מיט אייער געזעלשאפטליכן חוב כלפי אייער היים;

געדענקט, אַז נאָר מיט אייער מיטהילף, וועט אונז געלינגען איינצו-האלטן אָט דעם ריזיקן בנין, וועלכן מיר האָבן, נאָך אזוי-פיל מיה און ארבייט אים אויפגעשטעלט.

אין נאָמען פון דער גרויסער צאָל עלענטע און אָרימע שילער פון אייערע פריינד, בעקאנטע, קרובים און שכנים, אַפּעלירן מיר צו אייער געוויסן:

פארגעסט ניט אין אייערע אייגענע!

פארגעסט ניט אין אייער חוב!

פארשפעטיקט ניט אייער מיטהילף!

דער שול-קאָמיטעט.

פרוכט פון 10־יאָריקער שווערער אַרבעט.

אנשטאַט א הקדמה.

10 יאָר זענען בליק־שנעל אריבער, זינט דער גרינדונג פון דער „יבנה־שולע“ אין שערעשעוו. 10 יאָר פון חבלי־יצירה צו שאפען אין שווער־סטע באדינגונגען ביים לייזן דערציערישע פראָבלעמען, ביי מעשה־בראשיתדי־קער טאָג טעגליכער שווארץ־אַרבעט. ווי געבן דעם נאקעטן, פירווענטיקן בנין אנ׳ענטשפרעכענדיקן אויסזען וכו׳. אין פארלויף פון די 10 יאָר האָט באדארפט געשאפן ווערן מיט ליידיקע הענט דער גאנצער אינווענטאר, ווי שול־בענק, לערן־מכשירים אין א קינדער ביבליאָטעק. אטא דער בארג פון פון מאַטעריעלע נסיונות האָט ניט ווינציק געשטערט די דערציערישע ארבעט פון די לערער אין זייער אידעישן וועג.

אָבער — ס׳איז כדאי געווען די ארבעט; מיר האָבן דורכגעמאכט זייער אלאַנגן און געשלענגעלטן וועג דורך בערג און טאלן, מיט איין וואָרט: מאדערנער־וועג, אָבער עס זעט זיך דער לייכט־טורעם, וועלכער זאָגט אָן, אז מיר זיינען ארויף אויפן דרך המלך, אונזער ציל איז גאָרניט ווייט. איך וואַרף א בליק אונטער זיך און דערזע: א קינד פון דער נאָנטער פארגאנגענהייט. פון זיינע טריבע פון לעבענס־לוסט אויסגעלאָשענע אויגעלעך לאָזט זיך לייכט לייענען די געשיכטע פון זיין קינדהייט טראגעדיע. לאָמיר זען וואו דאָס קינד הייבט אָן זיין לעבנס־וועג. מיר קומען אריין אין א נידעריק־שמוציקן שטיבל; א גערוך פון „ווילגאָטש“ געמישט מיט נאָך אנדערע „ריחות“ באגעגענען אונז מיט אָפענע אָרעמס... אין דער האַלב־טונקלקייט, ווי אין א טומאַן, באמערקן מיר א מאסע לעבעדיקע קליינינקע נפשות; אין דער שפיץ זיצט דער אכזריות־דיק־אָנגעברויגזטער מלמד מיטן לעדערנעם רימען אין האַנט; ער פאָדערט פון א געשלאָגענעם קינד, עס זאָל אים פארטייטשן די „שווארבע“. שלאכצנדיק, זינגט אויס דאָס וויינענדיקע קינד, מיט א גמרא־ניגון, די שיינע פראכטפולע נבואה ישעיהו הנביאס: „באחרית הימים“, וואָס דערציילט פון אייביקן וועלט־שלום פון אלמענטשלעכן פרידן פון א צייט ווען דאָס אָרימע, שוצלאָזע שעפ־סעלע וועט ניט פארפאַלגט־ווערן פון דעם גרויזאמען וואָלף... (וגר זאב עם כבש). איבערן חדר קריכן אָדם־נאקעטע אויף אלע פיר דעם רבינס קינדערלעך...

דערגענצנדיק די „האַרמאָניע״ פונם „דור ההפּלגה״, קומט דאָס פּלוצימדיקע געשריי פונם א קינד, וואס איז אריינגפאלן, אין דעם פּאַמוניעס-שיסל, און פון אתיכחה-לאווע, וואָס זעצט פון רבינס ווייב׳ס פייערדיקן מויל...

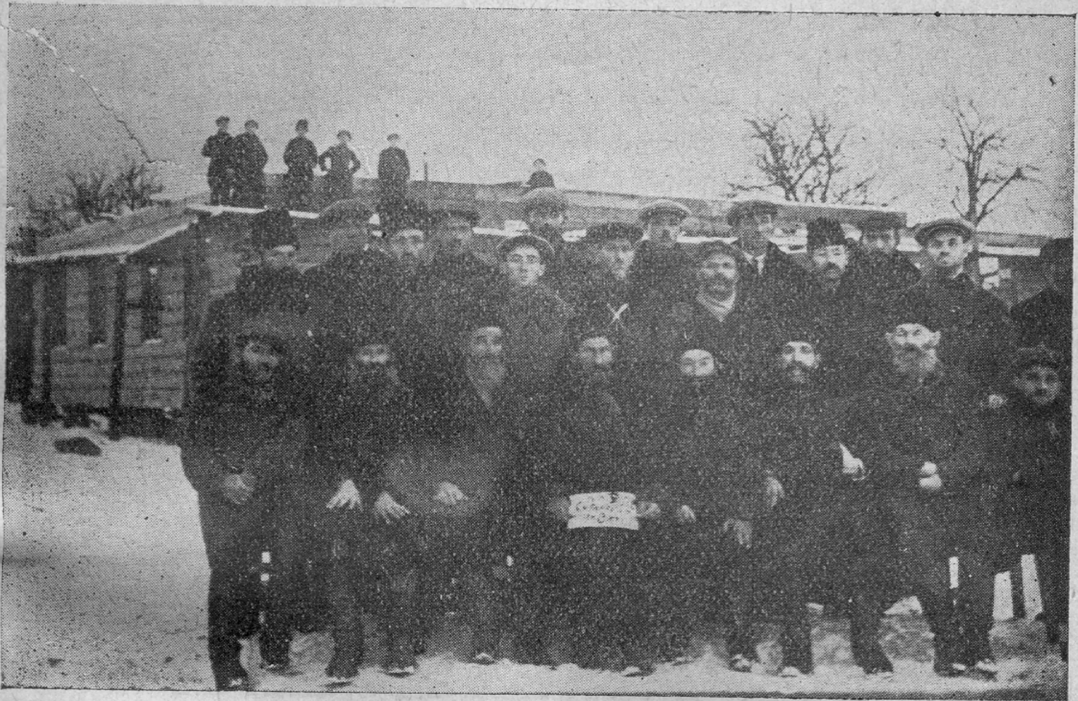
צו האָט דאָס קינד, וואָס האָט פארבראכט זיינע קינדהייט-יאָרן, אין אַזאַ ענגען געפענגעניש, געקאָנט שעפּן לעבענס-לוסטיקייט? צו האָט דאָס פאר דער צייט פארעלטערטע קינד אין דעם לעבעדיקן קבר-גרוב געקאָנט אָנקלייבן די נויטיקע פּסיכאָ-פּיזישע קרעפטן פאר זיין צוקונפטיקן שווערן לעבענס-וועג? צו האָט אין אַזאַ פארסמטער אטמאָספער געקאָנט זיך אויסקריס״אליזירן דער הומאַניטארער, געזעלשאפטלעכער כאַראַקטער פונם קינד? דער כאראַקטער, וואָס דאָס קינד דארף ברענגען, ווי א מתנה דער געזעלשאפט, דעם פאָלק און דער גאנצער מענשהייט? צו האָט דאָ אין אזא „עמק עכור״ געקאָנט זיך אויסשמידן די ווילנס-קראַפט פון קינד, זיין „איך״, זיין זעלבסטבאוווסטזיין, זיין עסטעטיש געפיל, כּדי שפּעטער, ווען ער וועט שוין זיין א דערוואקסענער מענטש זיין איינגעשפּאַנט אין לעבענס-יאָך, זאָל ער קענען אויף א ווײַלע זיך אָפּווענדן פון דער שווארצע כמאַרע זאָרג, און זיך באגייסטערן מיט דער שיינער, פראכטפאלער נאטור? האָט מען דאָך טיף אין זיון הארצן, נאָך אין דער פריסטער קינדהייט, איינגעקריצט דעם „כל המפסיק ממשנתו ואומר: מה נאה אילן זה, מה נאה ניר זה, הרי זה מתחיב בנפשו״— ווער עס רייסט איבער אויף א ווײַלע זיין לערנען און פארקוקט זיך אויף דער שיינער נאטור, ברענגט בידים אויף זיך דעם טויט!...— — — — — —

עס איז דעריבער ניט קיין וווּנדער, וואָס פאר א שמחה איז ביים חדר-קינד געווען פארעכנט א קראנקהייט-פאל ביים רבין, אָדער, פארקערט אן אבלות אָדער גאָר א מזל-טוב ביי א געבורטס-פאל ביי דער רביצן...

דערמאָן איך זיך דעם דובנער מגידס א משל: א רוסישער מיניסטער האָט באַזוכט אמאָל פאַרשיקטע קאַטאַרזשניקעס אין די קוילן-גרובן פון קאַלטן סיביר. געפינענדיק זיי אויסגעמאָגערטע און נידערגעשלאָגענע, ווערט דער מיניסטער אויפגעבראכט אויף די אויפזעער און פרעגט: „צו גיט איר זיי עסן״?! „אַדרבא — ענטפערן זיי אים — מען שפּייזט זיי זייער גוט״— אויב אַזוי — פרעגט דער מיניסטער — „פאר-וואָס זעען זיי אַזוי שלעכט אויס״? — דערפאר — ענטפערן זיי איהם — „ווייל זייער ארבעט איז זייער א שווערע: א גאנצן טאָג דארפן זיי בלאָזן די קוילען אין די אויוונס, זיי זאָלן זיך ניט אויסלעשן. דאן רופט זיך דער מיניסטער אָפּ: — איר, אידיאָטן גרויסע! צו דען זיינען קיין בלאָז-זעק אויף דער וועלט ניטאָ? איך וועל אייך אַריינשיקען בלאָז-זעק. אַוועקגעפאָרן, האָט דער מיניסטער זיי צוגעשיקט אַ וואַגאָן בלאָז-זעק. אין אַ צייט אַרום באַזוכט זיי דער מיניסטער אַ צווייט מאָל; ווי אַנטוישט איז ער געוואָרן, זעענדיק, אַז אין די אויוונס ברענט קיין פייער ניט, און אין די קוילנגרובן אַרבעט קיינער ניט. דאַן פרעגט ער מיט צאָרן; — צו האָב איך דען קיין בלאָז-זעק אויך ניט געשיקט? — יאָ, זאָגן זיי אים — דו האָסט אונז בלאָז-זעק יאָ געשיקט, אָבער איידער זיי זענען אָנגעקומען, האָבן די קאַטאָרזש-

ניקעס אויפגעהערט בלאָזן און אויפהאַלטן דאָס פייער... ביז די לעצטע פונקען האָבן זיך אויסגעלאָשן... און ווען די בלאָז-זעק זיינען אָנגעקומען, איז שוין ניט געווען וואָס אויפצובלאָזן... אַזוי איז אויך געווען מיטן יידישן קינד אין שערשעוו. אָט, אָט דאָבן די לעצטע פונקען, פון וועלכע מען זאָל קענען אין דעם קינדס הערצעלע אויפבלאָזן דאָס פייער פון ליבשאַפט צו דער וועלט, צום פאָלק און צו דער אַרומיקער סביבה—געהאַלטן ביים אויסגעלאָשן ווערן.. אָבער ס'האָבן זיך געפונען מענטשן מיט אַ ברייטערן קוק אויף דער וועלט, מענטשן מיט אַ באַגריף פאַר אַ בעסערער דערציונג פאַרן קינד, און האָבן אָנווענדנדיק זייער גאַנצע ענערגיע, געשאַפן דאָס „מקום מקלט", דאָס גן-עדן-ווינקעלע פאַר די שערעשעווער קינדער. זיי האָבן אויף קיין בלאָז-זעק פון מיניסטער ניט געוואַרט. אינסטינקטיוו האָבן זיי געפילט די פאַרשטייענדיקע געפאַר פון זיצן מיט פאַרלעגטע הענט און וואַרטן אויף דעם ישועה-טאָג.. פאַרזאָרגטע מיט דער טאָג-טעגלעכער פרנסה, האָבן די עסקני-דצבורא דערפילט, אַז דאָס קינד וואָס וועט דערצויגן ווערן אין אַ ברייט-געזונטן היגיענישן בנין, ביי אַ געשולט-קוואַליפיצירטן לערער-פערסאָנאַל און אין אַן אַטמאָספער פון פרייהייט און שמחה, וועט אויך אַליין זיך אויסלייגן דעם וועג, וואָס פירט צו דער באַפרייאונג פון פאָלק, „מפי עוללים ויונקים יסדת עוז"—דורך די קליינע זויג-קינדער וועסטו, פאָלק, דיין פעסטונג גרינדן—לערענט אונז דוד המלך, דער נעים זמירות בישראל. ווען איך ווענד צוריק אָפּ מיין בליק פון חושכדיק נאָענטער פאַרגאַנגענהייט און קוק זיך צו צו דער פרוכט פון קעגנוואַרט, צו דעם פועל-יוצא פון די 10 יאָר שווערע אַרבעט, זע איך: אַ מחנה פון העכער הונדערט יוגנטלעכע מיט פעסט-געבויטע קערפערס און מיט אַ געזונטער, אָפּ-טימיסטיש-האָפנונגס-פולער נשמה, פול מיט ענערגיע, מיט אַ שטרעבונג צו אַן אידעאַל און מיט אָריענטאַציע אויפן שווערן לעבנס-וועג,—דאַן רייסט זיך ארויס פון מיין טיפן האַרצן אַ ברכה פון „שהחיינו"; דאַן שטרעקט זיך אַליין די האַנט אויס צו דריקן האַרציק די הענט פון די, וואָס האָבן דאָס גן-עדן-ווינקעלע פאַר די קינדער געשאַפן. עס ווילט זיך זאָגן צו אַטאַ די מענטשן, וועלכע האָבן ניט נאָר געבויט נאָר אויך אויפגעהאַלטן די שול ביז היינט צו טאָג, טראָץ די אַלע שוועריקייטן, טראָץ די קריזיסן: „תחזקנה ידיכם"! —געשטאַרקט זאָלן זיין אייערע הענט! זייט שטאָלץ מיט אייער אַרבעט, גייט ווייטער אויף דעם זעלבן גאָלדענעם וועג און זעצט אים פאָר אויך אין דער צוקונפט.

די מיטגליעדער פון דער בוי-קאָמיסיע

✕ פאָרזיצענדער ח. קרוגמאַן.

10 יאָר „יבנה"-שולע ביי תרבות אין שערעשעוו.

בראשית...

געוועזן אמאָל א ייד אין שערעשעוו-מארקל (מאַרקל ב"ר וואָלף פאָמעראַניעץ) האָט ער ג'הייסן. פארשידענע סיבות האָבן אים אין דעם קאלטן סיביר, אין דער שטאָט אירקוטסק, פארטריבן. עלטערע מענטשן פון „יענעם" דור דערציילן נאָך, ווי מארקלס מאמע האָט, נעבעך, פארגאָסן ביטערע טרערן אויף דעם אומגליק, וואָס איר האָט געטראָפן מיט מארקלען; ער איז פארטריבן געוואָרן צווישן גויים אין קאלטן, גרויזאמען סיביר און איז פון יידישקייט דערווייטערט און פארפרעמדט געוואָרן. גרויס איז געווען די עלטערנס צער פון וועגן זייער אומגליקלעך-עלענטן „בן, שנשבה בין הגויים"... און לאַנג-לאַנג איז דער „גירוש" מארקל'ס געווען דער הויפט-שמועס צווישן די שערשעווער איינוווינער; ביז דער ענין איז לאנגזאם פארגעסן געוואָרן, ווי ס'זענען פארגעסן געוואָרן נאָך א סך זאכן פון „יענע" גוטע צייטן, ווען דער היגער יידישער ישוב האָט זיך געצויגן פון עק קאמעניעצקער ביז עק פרוזשענער גאס (היינט-צו-טאָג זיינען עס „גויישע גאסן").

„והשיב לב בנים על אבותם"...

א יידישע נשמה איז אָבער שווער אָפּצושאצן. אויך פון סיביר האָבן אָנגעהויבן דערגיין גרוסן פון דעם פּאָרטריבענעם מאַרקלען, וועלכער האָט זיך „דאָרט" ארויפגעאַרבעט, געוואָרן אן „עושר" — א „פּיערווי-גילדי-קופּיעץ"... אויך „דאָרט" האָט מאַרקל זיין יידישקייט נישט פאַרגעסן; זיין ווארים יידיש האַרץ האָט אפילו דאָס קאַלטע סיביר נישט געקענט אויסקילן. אמת, פון „מאַרקל וועלוועלס" איז ער „דאָרט" „מאַרק וואַסיליעוויטש" געוואָרן, אָבער זיין געבורטס-שטעטל שרעשעוו מיט איר יידישקייט איז ביי אים אין האַרצן פאַרבליבן טיף איינגעוואָרצלט. דעם יידישן פונק פון דערהיים האָט ער אין האַרצן געטראָגן און ווען דער „גנעדיקער צאַר" האָט מוחל געווען די „פּשעים" פון כלל-ישראל (אַמנעסטיע, בלע"ז), איז אויך מאַרקלען געלונגען ארויסצובאַקומען זיך אויף א שטיקל צייט פון אירקוטסק; איז ער אויף „קברי אבות" קיין שרעשעוו געקומען. „גרוי און אלט איז ער שוין דאַן געווען" — אַזוי דערציילען אונז די איינגעבויגענע שרעשעווער אַלטיטשקע בעלי-בתים, וועלכע זענען נאָך דעמאָלט יונג געווען.

די נדבה.

אויף קאַמעניעצקער גאַס האָט מאַרקלס-פאָטער, וואָלף, נאָך זיין טויט א פּלאַץ מיט א שטוב איבערגעלאָזט; אין הויז האָט געוווינט מאַרקלס שוועגערין, אן אלמנה נאָך זיין פאַרשטאָרבענעם עלטערן ברודער, זעליק. מאַרקל קויפט-אויס די „ירושה" ביי זיין שוועגערין, דערקויפט א גרעסערן שטח פּלאַץ און נאָך א הויז דערביי ביי דעם ה' יצחק סטאָלאַר (צוזאַמען א שטח פון 15 אויף 80 קלאַפטער) און שענקט דאָס דער שרעשעווער יידישער געמיינדע אויף א „הקדש"; די הכנסה פון „הקדש" האָט ער באַשטימט אויף צאָלן שכר-למוד פאַר אָרימע יידישע קינדער אין שרעשעוו.

די צוואה.

מאַרקל האָט זיך צוריקגעקערט קיין אורקוטסק, נישט איין דערוואַקסענער אָרימער שרעשעווער יונגערמאַן האָט איהם מסתמא צו פאַרדאנקען זיין „הקדש"-שכר-למוד (ליידער באַזיצן מיר ניט קיין דאָקומענטן וועגן דעם). זייענדיק אין שרעשעוו, האָט זיך אָבער מאַרקל באַקענט מיטן נידריקן דערציאונג-מצב פון יידישע קינדער אין זיין געבורטס-שטעטל — און ער, דער אירקוטסקער „פּיערווי-גולדי-קופּיעץ", האָט נישט געקענט פאַרשטיין, ווי אַזוי שרעשעווער יידן „וואָרימע" יידן מיט פולער יידישקייט, קאָנען זיך באַגנוגענען מיט די „חדרים" און וועלכע זייערע קינדער גרייטן זיך, צו ווערן „געזונטע"... קאַליקעס און „לעבעדיקע"... בטלנים אויפן גאַנצן לעבן... ה' מאַרקל „ריזיקירט" און אין זיין צוואה, וואָס איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרן ביים אירקוטסקער נאָטאַריוס, וולאַדימיר גריגאָריעוויטש ראַזומאָוו דעם 12 נאָוועמבער 1910, באַשליסט ער צו העלפן זיינע שרעשעווער ברידער גרינדען

א מאָדערנע שולע פאר יידישע קינדער. צווישן די 14 פּונקטן פון דער צוואה, אין וועלכער ס'זיינען דאָ פאַרשיידענע פאמיליען-באשלוסן, לויטעט דער פּינקט 2 אזוי (אין דער איבערזעצונג פון רוסישן אָריגינאל):

„אין נאָמען פון גאָט פון ישראל". איך, דער סוחר מארק וואַסיליעוויטש, מאַרקוס, זין פון וואָלף פּאָמעראַניעץ, אויפן פאל פון מיין טויט באשטים איך פאָלגענדעס:

אין שטעטל שערעשעוו, פּרוזשענער אויעזד, גראָדנער גובערניע, דארף געגרינדעט ווערן א שולע צו דערלערנען יידישע קינדער די העברעישע ליטעראטור, רעליגיע און די רוסישע ליטעראטור מיטן באַדינג, אז די שולע זאָל געבן אירע שילער אן אלזייטיקע אויסבילדונג, און זאָל זיי צוגרייטן פאר טרייע בירגער פארן פאָלק און פאַר דער מלוכה. אויף אויסצובויען די שולע באַשטים איך א טייל ערד אין דעם אויבנדערמאָנטן שטעטל, שערעשעוו, אויף קאמעניעצקער גאס, וואס איז דורך מיר געקויפט געווארן ביי די יורשים פון זעליק פּאָמעראניעץ, די אלמנה: פייגע פּאמעראניעץ און איר שכן. די ערד האלט אין דער לענג 80 קלאַפטער (סאזשען) און אין דער ברייט $13\frac{1}{2}$ קלאַפּטער, אויסער דעם באשטים איך א קאַפּיטאל פון 13,000 רובל, פון וועלכע 10,000 דארף ארייגעלייגט ווערן אין א מלוכה-באַנק אויף אייביקע צייטן אין מזומנים, אָדער אין ווערט פּאַפּירן — מיטן באדינג, אז די פּראצענטער זאלן גיין אויף פּענסיע פאר די לערער און אויף דער יערלעכער הוצאה פון אויסהאלטן די שולע; אין די 3000 רובל דאַרפן פארנוצט ווערן אויף אויסבויען א ציגל-הויז פאר דער שולע, אויף אויסמעבלירן זי און איינקויפן לערן-מכשירים.

די 3,000 רובל אויפן אנגעוויזענעם צוועק זיינען שוין דורך מיר איבערגעגעבן געווארן דעם קאמיטעט פון דער „געזעלשאפט צו פארשפּרייטן בילדונג צווישן יידן אין רוסלאנד". די רעאליזירונג פון דעם פּונקט האט — מיט דאנקבארקייט — איבערגענומען די „געזעלשאפט צו פארשפּרייטן בילדונג צווישן יידן אין רוסלאנד", וואס איר פארוואלטונג געפינט זיך אין דער הויפּט-שטאט, פּעטערבורג, אויף זאמיאטינא געסל, הויז נר. 4. אויב די דערמאנטע געזעלשאפט וועט צוליב וועלכער ניט-איז סיבה ניט קאנען רעאליזירן מיין באַשלוס, דעמאלט וועלן מיינע יורשים עס פאַרווירקליכן; זיי וועלן זיך באָמיען אויסצובויען די שולע; דערביי וועלן זיי באקומען פון דער אויבענדערמאנטער געזעלשאַפט די 3.000 רובל",

(גאָך אַמאָל שטרייך איך אונטער, אַז די שולע דאַרף געגרינדעט ווערן אומבאַדינגט אין שטעטל שערעשעוו און נישט אין אן אנדער שטאט. די קינפטיקע שול-פארוואלטונג, די אנפירערשאפט מיט איר פּראגראמאטיש-דערציערישער טעטיקייט, ווי אויך די לייטונג און די אדמיניסטראציע — דאַרף זיך שטיצן אויף דער אחריות פון דער שערעשעווער יידישער שטאטישער געזעלשאפט — אין דער פערזאן פון א געוויילטן (דורך דער יידישער געזעלשאפט) קאָמיטעט פון פיר מענטשן — אונטערן פארזיץ פון ארטיקן רב און

אונטער דער אויפזיכט פון דער „געזעלשאפט צו פארשפרייטן בילדונג צווישן יידן אין רוסלאנד". דער אפּוטרופּוס פון דער שולע וועט נאך מיין טויט זיין מיין זון, משה פּאמעראַניעץ; נאכדעם דער עלטסטער פון מיין משפחה — לויט דער ריי".

פון דער צוואה איז צו זען, ווי ווייט דער פארטריבענער און דאך נאענטער מארקל פּאמעראַניעץ האט באנומען טיף די גאבעלע מיסיע פון דערציען די קינדער פון דער שערעשעווער יידישער געמיינדע.

אין יאָרן פון חורבן און אונטערגאנג.

ס'איז אָבער נישט געווען באַשערט (און אפשר איז נאָך שערעשעוו נישט ראוי געווען?), אז די צוואה זאָל אויסגעפירט ווערן, און שערעשעווער יידישע קינדער זאָלן פטור-ווערן פון די אלטע, ענגע, ווילגאַטנע חדרים-שטיבלעך, און באקומען זייער דערציִינג און בילדונג אין א מאָדערנער שולע. ס'האָט זיך אין קורצן אונטערגערוקט דאָס שוידערלעך פאטאלע יאָר 1914. די יינגערע און בעסערע כוחות פון דער היגער יידישער געזעלשאפט זיינען אוועקגעריסן געוואָרן פון זייער היים צו די פארשידענע קריגס-פּאָזיציעס, אויף די „פראָנטן"; די וואָס זיינען איבערגעבליבען אינם האַלב פארברענטן שטעטל, די זקנים און מינדעריעריקע, זיינען געווען פארנומען מיט די טאָג-טעגלעכע דאגות און זאָרגן, וועלכע האָבן זיך טיף איינגעקריצט אין אונזער אלעמענס זכרון... דער געוועזענער רב ר' יצחק מאיר מאיראָוויץ, אויף וועמענס הענט עס האָט זיך געפונען די צוואה, האָט מיטן מאָמענט, ווען די פּאָזיציע האָט זיך דערנענטערט צו שערעשעוו (אין יאָר 1915) פארלאָזן די שטאָט. מיטן רבס אוועקפאָר איז דער ענין אין גאנצן פארגעסן געוואָרן. אין די „צוואה-הייזער" האָבן אין דער צייט פון דער מלחמה געוווינט די אלמנות און נשרפים פון פארשידענע היגע געוועזענע „כלי-קודש". שטעטל איז פארארימט געוואָרן. די דייטשעשע אָקופּאציע האָט אינגאנצן רואינירט דאָס שטעטל. די טיפוס-עפּידעמיע וועלכע איז פארשלעפּט געוואָרן דורך די קעמפנדיקע ארמייען האָט א סך צענדליקער יינגע נפשות אוועקגערויבט פאר דער צייט. צוליב דעם וואָס די אָקופּאַנטן האָבן רעקווירירט די שפּייז-מאַטעריאלן ביי דער באַפעלקערונג — האָט זיך דער הונגער פארשטארקט, דער פועל-יוצא איז געווען: אומצאָליקע טויט-פאַלן. ס'קומט די גזירה פון דער דייטשעשער אָקופּאציע-מאכט וועגן „צוואנגס-ארבעט". א שענדלעכער געיעג הייבט זיך אָן אויף די ייגענטלעכע; א טייל ווערט צעשיקט אין פארשידענע פּונקטן; א טייל איז דורך א נס זיך צעלאָפן, וווהין די אויגן האָבן געטראָגן: אייניקע אין דער גרעסערער שטאָט וואו די פארפאלגונגען זיינען אין א געוויסער מאָס געווען שוואַכער, אנדערע — אויף א קאָנדיציע ביי א ישובניק א. ד. גל....

בתי-מדרשים זיינען אין שפּיטאלן, אין טעאטערס פארוואנדלט געוואָרן, דאָ האָט מען געהיילט די מלחמה-קראנקע; פאר די פאראָרימטע האָט מען

געלט-מיטלען געזאמעלט, נאָך איידער זיי זיינען קראנק געוואָרן... עלטערע מענטשן זיינען ווי פי געטריבן-געוואָרן אין מרחץ וואו מען האָט זיי מיט א ציניש-קאלטער גרויזאמקייט די בערד געשאָרן. צווישן די באָרד-געליטענע איז אויך הרב ר' אברהם אהרן געוועזן, ער האָט זיך אפגעשטעלט אין שערע-שעוו אלס ממלא-מקום פון הרב ר' מאיר יצחק מאיראָוויץ. די גרויזאמקייט האָט דערגרייכט איר קולמינאציע פונקט: מ'האָט איינגעשפאנט ר' אברהם וועלוול דעם מלמד און ר' שלום פינסקי און נאָך אנדערע עלטערע, שוואכע יידן אַין מ'האָט מיט זיי גערטנער געאַקערט... מ'האָט באדארפט פאַרשידענע גרינס פאר די אָקופאַנטן אין שערעשעוו!... אין די דאָזיקע שווערע טעג האָט זיך קיינער נישט אינטערעסירט מיט אזעלכע „נארישקייטן", ווי בילדונג, דערציונג. דערווייל זיינען ווי א רעזולטאט פון דער מלחמה געקומען גרויסע פאָליטישע און ווירטשאפטליכע אויפטרייסלונגען אין דער וועלט. ס'איז איבער-געריסן געוואָרן מיט פריינד אין רוסלאנד, ווער רעדט אין סיביר!

די 3,000 רובל ביי דער „חברת-מפיצי-השכלה" זיינען פארשוווּנדן געוואָרן צוזאמען מיט דער „חברה" גופא. פון מארקלען זיינען מער קיין שום ידיעות נישט אָנגעקומען; פון זיין גוט ווילן און איידל פלאַן איז איבערגע-בליבן (אַלס אַ שארית-הפליטה) דער אויבנדערמאָנטער פלאַץ. (די צוויי הייזער זיינען פאַרברענט געוואָרן בשעת דער באָלשעוויסטישער אינוואַזיע); א זכר פון א „ייד, וואָס איז אַמאָל געוועזן אין שערעשעוו".

יורשים עליך, שערעשעוו!!!

צווישן די הייזער פון צוויי ווייס-רוסישע פויערים אויף קאמעניעצקער גאס נר. 11 האָט זיך געפונען א גרויסער, ליידיקער פלאַץ, וועלכער האָט געוואַרט אויף זיינע אויסלייזער. אין פרוזשענע האָבן געוווינט מארקל'ס קרובים, ברידערן זין: ברוך און משה-שמואל פאָמעראַניעץ. זיינען זיי געקו-מען קיין שערעשעוו און אין א טונקעלן פרימאָרגן פאַרקויפט „זייער" ירושה-פלאַץ אַ געוויסן פויער קאַלענעיקאַ, וועלכער האָט פאַרזייט אויפן פלאַץ תבואה... דער פויער מורא האָבנדיק פאר די שערעשעווער יידן, האָט געטאָן זיין מלאכה אין די שבתדיקע פרימאָרגן-שעהן. דאַן ווען יידן האָבן געמיטלעך געשלאָפן, אויסגערוט די מידע ביינער פון וואָכעדיקע פרנסה-טעג.

דער וויצעקו פון קליין ביז גרויס:

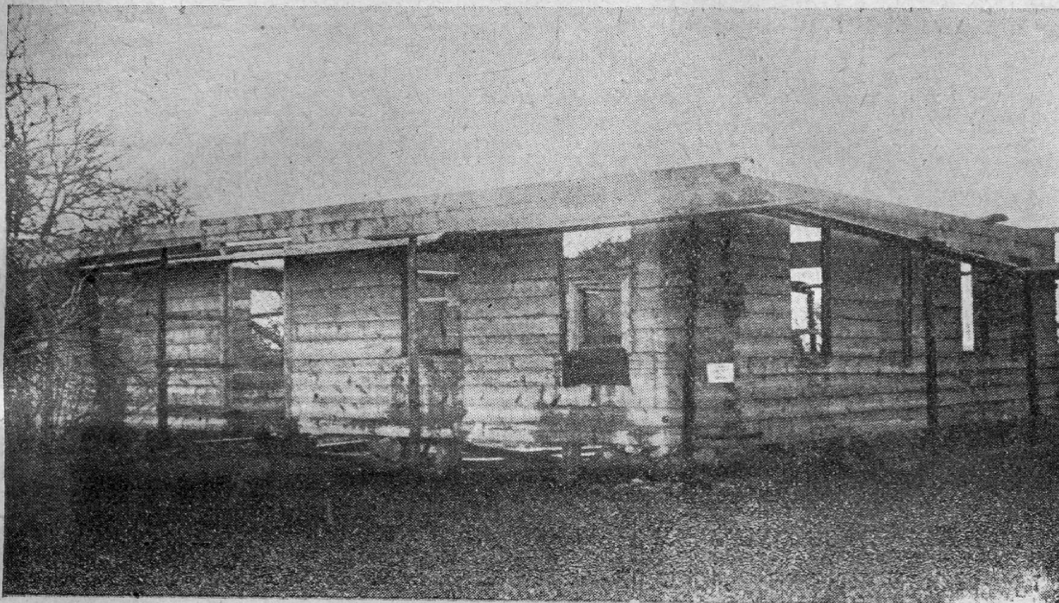
דער שכן דניאל מייסטער, האָט אָבער צופעליק באַמערקט דעם פויערס מלאכה. לויפט ער און מאַכט א גוואַלד; ער האָט אויפגעוועקט די ראשי-הקהל; ה' יחזקאל קרוגמאן, יוסף פאָמעראַניעץ, יוסף פאנטעל און נאָך אנדערע. בליץ שנעל איז גאַנץ שטעטל געשטאַנען אויף די פיס. ס'איז אויסגעקומען ווי

מ׳וואָלט דערפילט די געפאר וואָס עס שטייט פאר דער צוקונפטיקער דער-ציונג פון יינגן דור אין שערעשעוו. נאָך פיל אַמפערניש — האָט מען מיט גוואלד פאַרטריבן דעם פויער פון פּלאַץ; מ׳האָט אַוועקגעשטעלט א שטאַרקע וואַך — דער פויער זאָל ניט קומען פונס׳ניי און אָפּטאָן זיין פאַרכאַפּונג-מלאכה...

זונטאָג 1924.12.V אַכט א זייגער פרי זיינען בחפזון געלייגט געוואָרן בחנם דורך היגע סטאָליאַרעס (ר׳ חייקל נירענבלאַט זל, ר׳ זלמן ליוואָוויטש, ר׳ חיים טענענבוים און ר׳ דוד טענענבוים) „פּאָדרובעס“ אויף א שול-בנין, די פּאָדרובעס זיינען געשמידט געוואָרן אומזיסט דורך כמעט אלע שטאָטישע שמידן. דער היסטאָרישער טאָג וועט בלייבן אויף אייביק איינגעקריצט אין אונזער זכרון, ווייל מיט אים הייבט זיך אָן די דאַטע פון א ניי-אָנקומענדיקער עפּאָכע, אַן עפּאָכע פון אויסערגעוויינלעך שווערער אַרבעט פאר די עלטערן-עסקנים אויפן געביט פון מאָדערנער דערציונג ביים אויפוועקן דעם נאַציאָ-נאַל גייסט ביי די ייגנטלעכע. די בוי קאָמיסיע, וואָס איז אין דעם זעלבן היסטאָרישן שבת געשאַפן געוואָרן און אין שפּיץ פון וועלכער ס׳איז געשטאַ-נען דער אונערמידלעכער, איניציאַטיוו-פולער, ענערגישער עסקן, ה׳ יחזקאל קרוגמאַן (ער אַרבעט אָן אויפער ביז היינט צו טאָג), האָט פאַרשטאַנען אַז אויב מ׳וועט ניט אויסנוצן די געלעגענהייט צו דערוועקן דעם כוח ביי די שערשעווער פאַרגליווערטע אָפּגעשטאַנענע עלעמענטן, וועט אַזעלכעס אַזוי שנעל שוין ניט טרעפן. מיט זיין גאַנצער איניציאַטאָרישער קראַפט טרעט צו דער פּרעזעס, ה׳ יחזקאל קרוגמאַן, אָרגאַניזירן די בוי-קאָמיטעט-חברים און וועקן אין זיי די אַמביציע צו פאַרווירקלעכן אַזאַ נאָבעלע אויפגאַבע, ווי אויפבויען אַ שול בנין פאר די שערשעווער קינדער. א סך האָט מיטגעהאָלפן דער טעטיקער עסק׳ן ה׳ שלמה אווערבוך, וועלכער געפינט זיך איצט אין אַמעריקע.

ס׳איז כדאי צו אונטערשטרייכן, אַז צו דער דיספּאָזיציע פון דעם פּרע-זעס האָט זיך קיין איין קהלשער שילינג ניט געפונען... ה׳ יחזקאל קרוגמאַן איז ניט פון די, וואָס באַלד ווערן זיי אָפּגעלאָשן; מיט זיין אייזערנער עקשנות צו דערפירן זיין פּלאַן ביזן סוף, שרעקט ער זיך ניט אָפּ פאר דעם „חסרון-כיס“ און גיט אויך די נויטיקע בוי-מאַטעריאַלן פון זיין אייגענעם געלט אָדער ער נעמט דאָס נויטיקע אויף זיין קאָנטאָ.

אונזער שול, וואָס ווערט געבויט אין שערעשעוו.

הכנסה קוועלן מן הגרן ומן היקב:

אַ דאַנק זיין איניציאַטיוו, ווערט אָרגאַניזירט די יוגונט, וועלכע שאַפט אַ דראַמאַטישע גרופע, וואָס שפּילט פון צייט-צו-צייט, מיטן צוועק צו שאַפן סומעס געלט לטובת דער זיך בויענדיקער שולע. צווישן די חברים פון דער דראַמאַטישער גרופע, האָט זיך אַממערסטן אויסגעצייכענט מיט זיין אפּפערוויליקייט און איבערגעגעבענהייט לטובת דער שולע ה' משה מרדכי געלמאַן, טראָץ זיין שוואַכן געזונט-צושטאַנד, איז ער ארויסגעטראַטן אויף דער סצענע און געשפּילט ערשטראַנגיקע ראָלן. אויך איז ער ביז זיין טויט געווען אַ טעטיקער מיטגליד פון דער בוי-קאָמיסיע, נאָכער אין שול קאָמיטעט. ערע זיין אָנדענק! די דראַמאַטישע גרופּע באַשטייט פון פאָלגענדע פּערזאָנען: 1. משה מרדכי געלמאַן, 2. שמואלביטש דער שערער, 3. לערער ראַק שמואל, 4. קאַנטאָראָוויטש ראובן, 5. קאַגאַן הירשל, 6. בובל ראַכאַמעס, 7. קאַנטאָראָוויטש כּאַשקע, 8. פּאַטעראַניעץ שרה, 9. קירזנער אסתר לאה, 10. פעלדבוים שרה, 11. אלתר ראַסיכאָווסקי, 12. שמעון לייענמאַן. אויך איז די עובדה פון ה' קרוגמאַן געווען: שאַפן פאַר יעדער פאָרשטעלונג די אַנטשפּרעכענדע שטימונג (דורך אַגיטאַציע) ביי דער באַפעלקערונג, אַז זי זאָל מאַסענווייז באַזוכן דאָס טעאַטער.

מערקווירדיק איז, אַז זיין געזעלשאַפטלעך-סוחרישער חוש האָט אים קיינמאָל ניט אַנטוישט ביים זוכן אַנדערע הכנסות-קוועלן, וועלכע ער האָט

געשאַפן. א כאַראַקטעריסטישע הכנסה-קוועלע, וואָס באַווייזט ווי-ווייט אַטאָ דער ה׳ יחזקאל קרוגמאַן איז געווען מיט לייב און לעבן איבערגעגעבן דעם שול-געדאַנק — איז: די דורך אים געשאַפענע אתרוגים-הכנסה... אין 1924 זיינען אתרוגים, צוליב פאַרשידענע סיבות, געווען א יקר-המציאות. דאַן ברענגט ער געלעגענהייטלעך פון וואַרשע אַן אתרוג, מיט וועלכן ער איז מזכה די גאַנצע שטאָט. א גאַנץ גרויסע פאַרהעלטנישמעסיק סומע געלט האָט ער דורכדעם אריינגעבראַכט לטובת דעם בנין.

ס׳ווערט ביי אים געבאָרן א געדאַנק פון דורכפירן א „פלעט-אקציע“; און נאָך אזעלכע איינמאָליקע הכנסה-קוועלן. דער אימפולסיווער גייסט זיינער געפינט אָבער נישט קיין פולקאָמער באפרידיקונג, ביז ער שאפט (נאָך גרויסער מ׳ אוין איבערמענשלעכער ענערגיע) סטאַביליזירטע, שטענדיקע הכנסה-קוועלן, ווי נדרים אויף חתונות, יו״כ קערות, שחיטה-אפצאלונג, פראצענטער פון חברה קדישא, סובסידיעס פון מאַגיסטראַט, פראצענטער פון מכירת המץ און הייוועז, וועכענטלעכע באשטייערונג פון דער שערשעווער באַפעלקערונג און אָפצאָלונג פאַרן באשטעטיקן מעטריקעס. צו דעם צוועק זיינען באשטימט געוואָרן ספעציעלע „יאָר-עדות“, וועלכע פלעגן ביי יעדן פאַל פון באשטעטיקן א מעטריקע, נעמען א געוויסן אפצאל לטובת דער שולע. אט מיט אזעלכע ענלעכע מיטלען און דורך אזיינע וועגן איז דער שול געדאַנק אריינגעדרינגען אין די ברייטסטע מאסן, ביז עס האט זיך איינגעבילדעט ביי יעדן, אז די שולע איז דער ליבלינג פון דער שערשעווער יידישער באַפעלקערונג. דאס איז געווען א זייער וויכטיקער דערציערישער באווייז פאַר די קאָנסערוואטיווע עלעמענטן, וועלכע פעלן ניט אין יעדער שטאָט און באַזונדערס אין א קליין שטעטל; די אויפגאַבע איז אויסגעצייכנט אויסגעפירט געוואָרן דורך דעם אָנערקענטן, פאַרדינסטפולן עסקן און פרעזעס, ה׳ יחזקאל קרוגמאַן. די אלע געשאפענע שטענדיקע הכנסות, האָבן מער אָדער ווייניקער זיך געהאַלטן, ביז די קריזיס-יאָרן, און ביז דער אנשטייאונג פון דער שערעשעווער יידישער קהלה; מיט דעם מאָמענט איז, ווי מיט א צויבער-שטעקעלע אלץ אָפגעווישט און אָפגעמעקט געוואָרן פון דעם אויבערפלאַך... אמת, א סך זיינען די הכנסות אָפהענגיק פון די באַדינגונגען פון דער צייט; אָבער א סך אויך פון דער ערמידונג און אויסגעשעפטקייט פון דעם ה׳ פרעזעס. די אקטיווערע חברים זיינע זיינען זיך צעפאָרען, און „איינער אויפן פראָנט איז קיין סאָלדאט ניט“ — זאָגט דאָס שפריכוואָרט.

וועט די גאנצע שטאָט ניט בויען, וועט אומזיסט זיין די אַרבעט פון יחיד!

דאָס איז די לאָזונג, וואָס איז פראָקלאמירט געוואָרן דורך דעם געשאפענעם בוי-קאָמיטעט אין יענעם היסטערישן שבת.

דער ענטוזיאזם.

אַ דאַנק דעם גוט-אָרגאַניזירטן בוי-קאָמיטעט איז געשאַפן געוואָרן אַן אַטמאָספער פון אויסערגעוויינלעכן ענטוזיאזם. מיט וואָס יעדער איינער האָט געקענט — האָט ער געהאָלפן: ווער מיט אַ נדבה, ווער מיט ארבעט. ווי אַמאָל יידן בשעתן בויען דעם משכן...

עס שטייט נאָך איצט פאַר מיינע אויגן אַן אימפּאַזאַנט בילד, וואָס אי-לוסטרירט אמבולטסטן די מיטהילף פון דער שטאָט ביים אויפבויען די שולע און דעם ענטוזיאזם דערביי. געוועזן איז דאָס חוהמ"ס, 1924, אַ שיינער, זוניקער טאָג. די גאסן — באַלעבט פול מיט אויסגערוטע און אונטער דער יום-טוב-ווירקונג זאָרגלאָזע מענטשן אָנגעקומענע „חול-המועדניקעס". איך שפּאַציר בתוכם; פּלוצים: אַ שווארצע כמאַרע מיט מענטשן — עלטערע, יינגע-רע און גאָר פּיצלעך... און קולות — ביזן הימל: שטיינער! אָט איז אַ שטיין! איך בלייב שטיין און דערזע: אַ צענדליק פורען, אָנגעטריבן דורך אונזערע ראשי-הקהל מיטן פּרעזעס ה' יחזקאל קרוגמאַן אין דער שפּיץ; ארום זיי — דער אמתער חדר קינדער!... מען קלייבט שטיינער אויפן פונדאַמענט פון שול-בנין. יעדער שטיין רופט-ארויס אַ גוואַלדיקע שמחה ביי די עסקנים, ווי זיי וואָלטן מי יודע וואָס... געפונען! יעדער שטיין ווערט בעגלייט מיט אַ יובל-געשריי פונ'ם המון קינדער. אָט האָט מען געפונען דעם אמתן גרויסן שטיין! מען דאַרף האָבן אויף אויפצוהויבן אים לכל הפּחות אַ צענדליק געזונטע עשוס העגט... כ'וויס ניט, ווי אזוי און מיט וואָס פאַר אַ כוח זיי האָבן דעם שטיין אריינגעוואַליעט אין וואָגן, וואָס האָט די משא קוים-קוים אויסגעהאַלטן?! נישט-אַנדערש — די פאַרבאַהאַלטענע גבורה. די פּאָטענציעלע ענערגיע ווערט אין אַ צושטאַנד פון אזא התלהבות אַנטפּלעקט אין מענטשן. כ'האָב אַ טראַכט געטון: „ווונדער וואָלט אַ מענטש געקאָנט שאַפן, ווען מען קען ביי אים אַרויסרופן אַטאָ דעם מין ענטוזיאזם"... זייער אַ סך און אפשר טאַקע 99% האָט מען פאַר דער התלהבות צו פאַרדאַנקען דעם פּרעזעס. אַ גרויסער פּסיכאָלאָג האָט געזאָגט: כדי ארויסצורופן ביי אַ צווייטן ענטו-זיאזם, אָדער גלויבן אין וועלכע עס איז זאַך, דאַרף דער מענטש אליין זיין אַ דורכגעדרונגען מיט דעם זעלבן ענטוזיאזם, אָדער מיט דעם זעלבן גלויבן ביז אין דער טיפעניש פון זיין נשמה. ווער עס האָט געזען אָט דאָס בילד, דער האָט זיך לייכט איבערצייגט, אז דער יינגער מאַן, וועלכער פירט אַן מיט די שטיינער-קלייבער באַזיצט עס אין אַ גרויסער מאָס.

שפטו נא ביניני וביז היורשים...

די יורשים האָבן ניט רעזיגנירט פון „זייער" ירושה-פּלאַץ. נאָך דעם, ווי מ'האָט פאַרטריבן דעם פויער פונם פּלאַץ, האָבן די יורשים פאַרפירט אַ פּראָצעס מיט די ראשי-הקהל פאַר פאַראייגענען מיט צוואַנג „זייער" אייגנ-

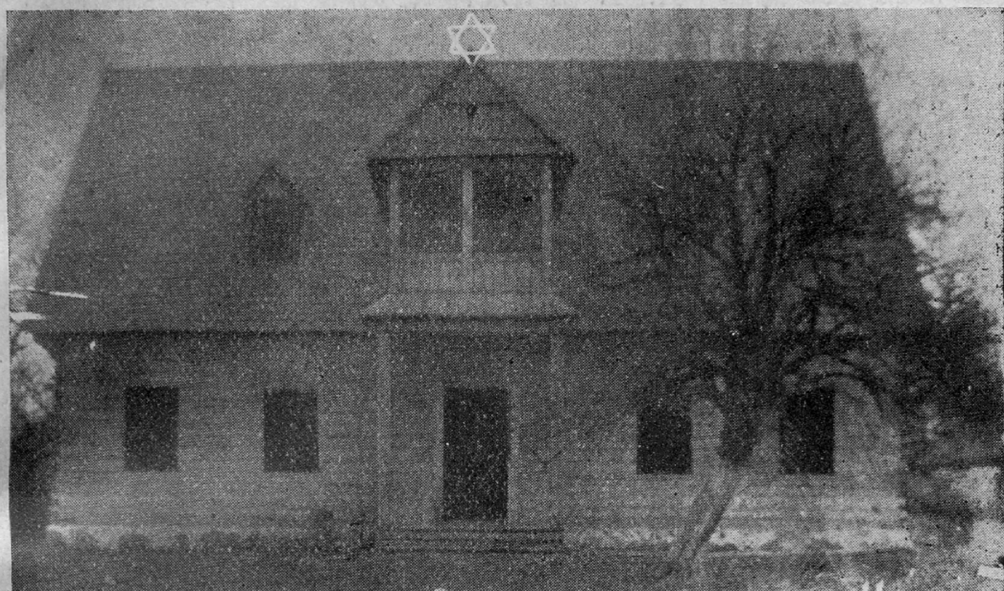
טום... און ווען דאס געריכט האט אנערקענט, אַז דער ירושה־פלאַץ געהערט דער שטאט, האבן זיי איבערגעגעבן דעם ענין אין א העכערן געריכט. ניט וועלענדיק פארלירן ענערגיע אויף אַזעלכע ענינים, באַשליסט דער בוי־קאמי־טעט אַדורכצוקומען אויף א פרידליכן אופן מיט די יורשים. צו דעם צוועק ווערט אויסגעקליבן א דעלעגאַציע פון: הרב ר׳ אברהם אהרן וואַלדשאַן, ה׳ שמואל מייסטער און ה׳ יחזקאל קרוגמאן, וועלכע פאָרן אין 27.X-1924 קיין פרוזשענע. אַ גאַנצע נאַכט האבן זיי אונטערהאנדעלט וועגן סכסוך ביים פרוזשענער רב; נאָכהער ביי ה׳ זלמן משה גינזבורג און צו קיין הסכם ניט געקומען, ערשט אויף מארגען פרי, אינם האטעל פון ה׳ גאלובאוויטש, איז דער סכסוך צווישן די בעלי דברים דערליידיקט געוואָרן בכי־טוב: מ׳האט זיי געגעבן 125 דאלאַר. דער קאָנטראַקט, וועלכן די יורשים האבן אַרויסגעגעבן דער שערשעווער יידישער געמיינדע קלינגט אין דער ווערטלעכער איבערזע־צונג פון העברעיש אזוי:

„בע״ה, אלס אן אייביקער באַווייז און פאקט ביי דער שערשעווער יידי־שער געמיינדע וועט דינען די — דורך אונז, אונטן אונטערגעשריבענע ברי־דער: ברוך און משה־שמואל פאמעראַניעץ — באַשטעטיקונג, אַז דער פלאַץ אין דער שטאט שערשעוו אין קאַמעניעצקער גאַס, וואס איז אריבער צו אונז בירושה פון אונזערע עלטערן, און וואס מיר האבן פארקויפט אונזער פעטער מארקל פאמעראניעץ, וועלכער האט געשענקט דעם אויבנדערמאנטן פלאַץ אלס אייביקן געשאנק פאר דער שערשעווער יידישער געמיינדע מיט דעם צוועק צו בויען אויף אים את״ת־בנין—זיינען מיר וועגן דעם אויבנדערמאָנטן פלאַץ געקומען צו א קעגנזייטיקן הסכם מיט אונזער גוטן ווילן, באַקומענדיק אַלס פאַרגיטיקונג 125 דאָלאַר (הונדערט מיט פינף און צוואַנציק דאָלאַר). פון היינט אָן און ווייטער געהערט דער פלאַץ דער שערשעווער יידישער געמיינדע, וועלכע קאָן טון מיט אים וואָס זי וויל. ניט מיר און ניט אונזערע קינדער האָבן ניט קיין ירושה־רעכט אויף דעם פלאַץ. דאָס אויבן־געזאָגטע חתמענען מיר מיט אונזער גוטן ווילן און מיר באַשטעטיקן, אַז ניט מיט קיין צוואַנג, און ניט דורך קיין דרוק האָבן מיר דעם סכסוך מיט דער שערשעווער יידישער געמיינדע דערליידיקט, דאָנערשטאק, דעם צווייטן טאָג אין חודש מרחשון, יאָר תרפ״ה, אין דער שטאָט פרוזשענע" אונטערשריפטן: ברוך און משה־שמואל פאָמעראַניעץ. אין אונזער אַנוועזנהייט איז דער אויבנדערמאָנטער אויסגלייך פאָרגעקומען לויטן יידישן דין און פאר אונזערע אויגן האָבן זיך, די ה״ה ר׳ ברוך און ר׳ משה־שמואל פאָמעראַניעץ אייגנהענטיק אונטערגעשריבן; אלס באַשטעטיקונג אויף דעם חתמענען מיר זיך אונטער אין דעם אויבן אָנגעווי־זענער דאַטע. אונטערשריפטן: שמואל פינסקי, פייוול גאלובאָוויטש.

די אָרגאַניזיר־הכנות צום שול־יאָר.

אין סוף פון 1926 יאָר—האָט דער בנין געהאַלטן ביים פאַרענדיקט־ווערן.

אונזער שול, וואָס איז געבויט געוואָרן אין שערעשעוו.

כדי צו שאַפן א באָדן, אויף וועלכן עס זאָל זיך לאָזן גלייך נאָכן אויפבוי פון דער שולע אָרגאַניזירן א נאָרמאַלער, פאסנדער קינדער-קאָמפלעט, האָט דער בוי-קאָמיטעט איינגעלאדן ה׳ יעקב שרייבמאן פון פרוזשענע, וועלכער איז היינט צו טאָג גענעראל-סעקרעטאר פון דער „הסתדרות-המורים״ אין פוילן (דאמאָלט א געענדיקטער סעמינאריסט) צו וויזיטירן די היגע לערער, כדי פעסטצושטעלן, ווער פון זיי וועט זיין פאסיק פאר א ציקינפטיק לערער אין שולע. ס׳איז אויסגעקליבן געוואָרן: דער שרייבער פון די שורות; מען האָט, לויט דעם זעלבנס רעקאָמענדאציע, אנגאזשירט פון ווילנער לערער-סעמינאר דעם ה׳ באָקסער. אונז ביידן איז אָנגעטרויט געוואָרן די מיסיע צו קלאסיפיצירן די קינדער אין דעם שול-עלטער און צוצוגרייטן זיי צום נייעם שול-יאָר. אין אויסערגעוויינלעך שווערע באדיגגונגען איז אונז, פיאָנערן-לערער אויסגעקומען צו ארבעטן אין א געדונגענעם הויז פון ה׳ אשר דעם שערער אין 2 ענגע צימערן זיינען מיר מיט די קינדער פון פארשיידענער עלטער און ידיעות געזעסן און עוסק-געווען אין דער „מלאכת-הקודש״. אויסשטייענדיק פארשיידענע נסיונות פון אלע זייטן...; נאָך פיל מי — איז אונז געלונגען צו קלאסיפיצירן די קינדער אין 3 גרופעס; מיר האָבן איינגעלאדן די פריילן גלאצער פון פרוזשענע. נאָך פינף מאָנאטן שווערער ארבעט איז אונז געלונגען נאָרמאליזירן מער-ווייניקער די קינדער אין זייערע ידיעות, און אריינפירן זיי אין דער דיסציפלין פון שול-לעבן. אזוי-ארום האָבן מיר געלייגט דעם פונדאמענט, אויף וועלכן עס האָט נאָכדעם באדארפט געבויט ווערן די גאנצע אינערליכע שול-ארבעט, וואָס זאָל אויספאָרמירן דעם אנטשפרעכענדיקן דערציערישן פרצוף פאר ווייטערטיקע-יאָרן.

דער ערשטער לערער=פערסאָנאַל

וואָס האָט צוגעגרייט די קינדער צום ערשטן שול-יאָר פון אונזער שולע.

די גרינדונג פון דעם סניף=„תרבות" אין שערעשעוו.

דעם 9.III, 1926 פאַרבינדט זיך דער בוי-קאָמיטעט מיט דער צענטראלע „תרבות" אין וואַרשע, מיטן צוועק צו שאפן דאָ א לעגאַליזירטן סניף-„תרבות", אויף וועמענס נאָמען מ'האָט געזאָלט עפענען די שולע אויפן נייעם שול-יאָר 1926/27. אינטענסיוו און ערינסט אינטערעסירט זיך דאַן די צענטראלע מיטן ה' משה גאָרדאָן אין שפּיץ, מיט ערטיילן אונז די געהעריקע אינפאָרמאציעס און מיט אינטערווינירן ביי די אַנטשפּרעכענדע אַדמיניסטראַטיווע מאכט-אָרגאנען. דעם 19.IV יאָר 1926 קומט פאָר די אָפיציעלע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג אין הויז פון ה' יחזקאל קרוגמאַן, וווּ עס ווערט אויסגעקליבן אַ סניף „תרבות" קאָמיטעט און איר קאָנסטיטוּאירונג. אַלס פּרעזעס ווערט דאַן פה-אחד געוויילט דער אַפּטייקער ה' אליהו בוימריטער ז"ל. דעם 23.IV יאָר 1926 ווערט דער סניף „תרבות" באַשטעטיקט דורך דער מאכט, און אַריינגעצויגן אין דעם רעיעסטער פון די געזעלשאפטן און אָרגאַניזאַציעס פון פּרוזשענער קרייז — אונטערן נר. 243.

די ערשטע וויזיטאציע.

דער סניף „תרבות” קאָמיטעט, וועלענדיק זיך איבערצייגן אין דעם פאָרשריט פון די קינדער, האָט איינגעלאַדן דעם דאַמאָלסדיקן מנהל און פּאַ-ווּוסטן פעדאגאָג פון דער פּרוזשענער „תרבות” שולע, ה' אָקין. דעם 18.VI יאָר 1926 — וויזיטירט ה' אָקין אונזער „שולע”. ער באַקאַנט זיך מיט דער פעדאגאָגישער אַרבעט און מיט די באַדינגונגען, אין וועלכע זי ווערט געפירט. אין צוזאמענהאַנג מיטן פאַרוויילן פון דעם גאַסט אין שערעשעוו, ווערט איינ-געאָרדענט א פאָלקס-מיטינג אין גרויסן בית-המדרש. דער שרייבער פון די שורות רעפערירט און דער גאַסט, ה' אָקין. אַן אנגענעם רושם מאכט דער גאסט אויף דער שערשעווער יידישער באַפעלקערונג, שאפענדיק א סימפּאַטישע געזעלשאפטלעכע אַטמאָספערע אַרום דער שולע.

דער חנוכת־הבית...

נאָך שווערער אַרבעט, אויסערגעוויינלעכע אָנשטרענגונגען מצד דעם בוי-קאָמיטעט האָבן מיר ענדלעך זוכה געווען צו פייערן דעם חנוכת-הבית-יום-טוב. ווער עס האָט ניט געזען די אויסגעגאָסענע שמחה אויף די פּנימער פון די בוי-קאָמיטעט-מיטגלידער, דער האָט נאָך קיין ערנסט פריילעכן מענטשן אין זיין לעבן נישט געזען! באַזונדערס האָט זיך דאָס געמערקט אויף דעם מיט לייב און לעבן איבערגעגעבענעם פּרעזעס, ה' יחזקאל קרוגמאַן. ער האָט געהאַט אויף וואָס זיך צו פרייען, זעענדיק די פּרוכט פון זיין שווערער אַרבעט (הזורעים בדמעה ברנה יקצרו).

שבת פ' בלק, יאָר 1926, פייערט דער בוי-קאָמיטעט צוזאמען מיט אלע סימפּאַטיקער דעם חנוכת-הבית. ס'איז איינגעלאַדן געוואָרן דער לערער פון דער פּרוזשענער „תרבות” שולע ה' טינסקי, וועלכן מען האָט בדעה גע-האַט צו אנגאַזשירן אלס אָפיציעל מנהל פון דער שולע. שבת נאָכן דאַווענען זיינען געקומען די איינגעלאַדענע געסט ובראשם דער רב ר' נח ליווראַנט. אין א זייער געהויבענער שטימונג האָט מען פאַרבראַכט, אויסדריקענדיק אונ-זערע ווונטשן, ווי אויך אָנערקענונג די פאַרדינסט-פולע מיטגלידער פון דעם בוי-קאָמיטעט. א באַזונדערער יישר-כוח איז געוואָרן פה-אחד אויסגעדריקט דעם אומערמידלעכן עסקן-דצבורה, פּרעזעס פון דעם בוי-קאָמיטעט ה' יחזקאל קרוגמאַן — און דעם אמעריקאנעם הילפס-קאָמיטעט, וואָס האָט געהאָלפן בויען די שולע. פאַרביסן מיט זיסע זאכן און פאַרטרונקן מיט א גלעזעלע שנאַפּס, זיינען די בעלי-שמחה אין א פריילעכער שטימונג זיך צעגאנגען.

דער עלטערן-קאָמיטעט.

מיטן חנוכת-הבית האָט זיך געענדיקט די נאָבעלע אונאפשאצבארע אויפגאַבע פון די קיינמאָל ניט פארגעסענע פאַרדינסטפולע מיטגלידער פון דעם בוי-קאָמיטעט. איצט שווימט ארויף א צווייטע אויפגאַבע: אָרגאניזירן די שולע ויפן נייעם שול יאָר 1926/27. די אויפגאַבע באַשטייט אין אַנגאַזשירן

אַ [illegible] פּערסאָנאַל און אין טראָגן די מאטעריעלע פאראנטוואָרטלעכקייט פון דע[illegible] שולע. ס׳קימט פאָר אין דעם זעלבן שבת צו-נאכט אַ אלגעמיינע עלטערן-פאַרזאמלינג אין גרויסן בית-המדרש. עס האָבן גענומען אַן אנטייל די ייגנ-טלעכע, דער גאַסט, ה׳ טינסקי רעפערירט אויף דער טעמע: „די העברעישע שול און איר באַדייטונג פאר דער אויפלעבונג פון נאַציאָנאַלן גייסט“. נאָך דעם אינהאַלט-רייכן רעפעראַט, קומען פאָר געהיימע וואַלן צום עלטערן-קאָמיטעט. אין רעזולטאט פון די וואַלן זיינען אויסנעקליבן געוואָרן פאָלגענדע פערזאָנען:

1. ה׳ יחזקאל קרוגמאַן (פרעזעס)
2. ה׳ אווערבוך שלמה
3. ה׳ קאַנטאַראָוויטש קאפעל
4. ה׳ קאנטאראָוויטש ראובן
5. ה׳ שיינבוים ברוך זליג
6. ה׳ קאביזעצקי יעקב מאיר (סעקרעטאר)
7. ה׳ שניידער זלמן
8. ראסיכאווסקי אברהם
9. ה׳ מאלעצקי פסח

אלס ערן=מיטגלידער זיינען פה-אחד אויסגעקליבן געוואָרן: 1. דער רב דמתא, 2. דער אַפּטייקער, ה׳ אליהו בוימריטער, ז״ל.

די מיטגלידער פון דעם איצטיקן שול-קאָמיטעט.

דער לערער פערסאָנאל אין יאָר 1926|27.

1. שטיין=מנהל, 2. דיאַמאנט, 3. יואל וואלדשאן 4. ראַבינאָוויטש, 5. גורצוויטש ב.

דאַס יאָר, לויט דער הויפּט-פּעדאַגאָגישע אַרבעט, באַצייכנט ווערן ווי א יאָר פון אומאויפהערלעכן קאמפף מיט די איינגעוואָרצלטע שלעכטע נייגונגען ביי די קינדער, און פון זוכן מיטלען צו לינדערן די מאטעריעלע לאַגע. די דיסציפּלין-פראַגע גייט ניט אַראָפּ פון טאָג-אָרדנונג. עס ווערן א דורכגעפירט פּסיכאָלאָגישע כאראקטעריסטיקעס פון די שילער און עס ווערט לויט זיי אָנגענומען די אַנטשפּרעכענדיקע מיטלען פאר יעדן קינדערישן אינדיווידיאום באזונדער, כדי אים אויסצובעסערן. פון פּראָגראמאטיש-דידאַקטישן שטאנדפּונקט איז די ארבעט ניט קיין צופרידנשטעלנדיקע. סיבות דערצו זיינען פאַרשידענע. א סך ניט קיין אפהענגיקע פונם לערער-פּערסאָנאַל, מחמת דעם, אין אַלגעמיין, נאָך ניט פולקאָם אָרגאניזירטער „תּרבות-שול נעץ" אין פּוילן, ווי אויך מחמת דעם, נאָך ניט, פולקאָמען שול-אינווענטאר און שול נויטיקע לערן-מכשירים.

די מעטאָדישע זייט פון דער ארבעט גייט אין דער ריכטונג און לויט די אָנווייזונגען פון די מאָדערנע פּעדאַגאָגישע וועג-ווייזער. א סך האָט געשטערט די לערער אין זייער ארבעט די אַפּאַטישע שטימונג, וואָס האָט זיי, די לערער באַהערשט דער ניט רעגולערער פּענסיע-אויסצאָלונג, ווי אויך צוליב דעם אַנטשטאנענעם סכסוך צווישן די לערער און דעם שול-קאָמיטעט אויפן עקאָנאָמישן באָדן, און באזונדערס צוליב שכירות פאר די צוויי מאָנאטן וואקאציעס. דער „ועד" האָט געוואָלט דורכאויס אָנערקענען פאר זעקס וואָכן. דער ענין האָט אפילו געבראכט צו א 2-טאָגיקן שטרייק ביי די לערער. קיין קולטור-טעטיקייט, אויסער דער שולע, איז מצד די לערער ניט געפירט געוואָרן.

דער לערער פּערסאָנאַל מיט דעם 6-טן קלאַס.

דער מנהל שטיין מיט די שילער פון פינפטן קלאַס.

דאָס יאָר 1927|28.

די לערער: 1. ברוימאן — פאָרזיצענדער פון פעדאגאָגישן ראט. 2, גאָלדבערג מושע, 3. וואלדשאן יואל, 4. גורצוויטש ברוך, 5. מאָדריקאמען,

קיין נייס, קיינע שנויים ווערט דורך די לערער אין דער פעדאגאגישער ארבעט אין דעם יאָר ניט אריינגעבראַכט. עס גייט אלץ שאבלאָן-מעסיק אין דער ריכטונג פון דער דערוואָרבענער דערפארונג פון פארגאנגענעם יאָר. עס מערקט זיך אין געוויסע הינזיכטן אַפילו א ירידה. עס איז ניטאָ קיין קעגנזייטיקע פארשטענדיקונג צווישן די לערער וואָס שייך זייערע מעטאָדישע און דידאקטישע וועגן. עס פילט זיך אין א געוויסער מאָס א הפקרותדיקייט פון „איש הישר בעיניו יעשה". קיין פאקטישער מנהל וועלכער זאָל ספּיעציעל טראָגן די פאראנטוואָרטלעכקייט פאר דער פעדאגאָגישער ארבעט אין דער שולע איז ניט געוועז. אַלס פאָרזיצענדער פון פעדאגאָגישן ראַט איז באשטימט געוואַרן ה' ברואומאן, אויסער דער ארבעט אין שולע — ווערט קיין קולטור טעטיקייט צווישן דער יוגנט ניט געפירט.

די שילער מיטן לערער-פערסאָנאַל אין יאָר 1927/28.

דאָס יאָר 1928|29.

די לערער: 1. שניידער יעקב— מנהל, 2. בוזשינסקי ש., 3. ברוימאן שמעון, 4. גראָבער דאָבל, 5. וואלדשאן יואל, 6. מאָדריקאַמען.

דאס יאר האט געבראַכט מיט זיך פיל פאזיטיווע שנויים אין אלע פרטים. דעריבער וואָלט מען אים געקענט באצייכענען אלס יאר פון דערגרוי־כונגען. פון פראגמאטיש־דידאַקטישן שטאנדפונקט קומט פאר א קאלאסאלע ענדערונג. עס עקזיסטירט א סטאבילע, נאָרמאלער פראגראם; דעם מאטעריאל באארבעטן די לערער פון פאראויס לויט א פלאן. זיי טיילן אים אַיין אויף מאנאטן אויף א גאנץ יאר. פאראן סיסטעם און פאראנטווארטלעכקייט אין דער אַרבעט. דער ארץ-ישראל-מאמענט ווערט דורך די לערער אויסגענוצט ביי יעדער געלעגענהייט און די ארבעט פון קק״ל צווישן די קינדער איז זייער א לעבהאפטע און פאַראינטערעסירנדיקע. חוצדעם ווערט אויך נעפירט א קול־טור־ארבעט צווישן דער יוגנט אין פאָרם פון לעקציעס פון די פאָלגענדע געביטן: היסטאָריע, ליטעראַטור און פּאָליטישע עקאָנאָמיע.

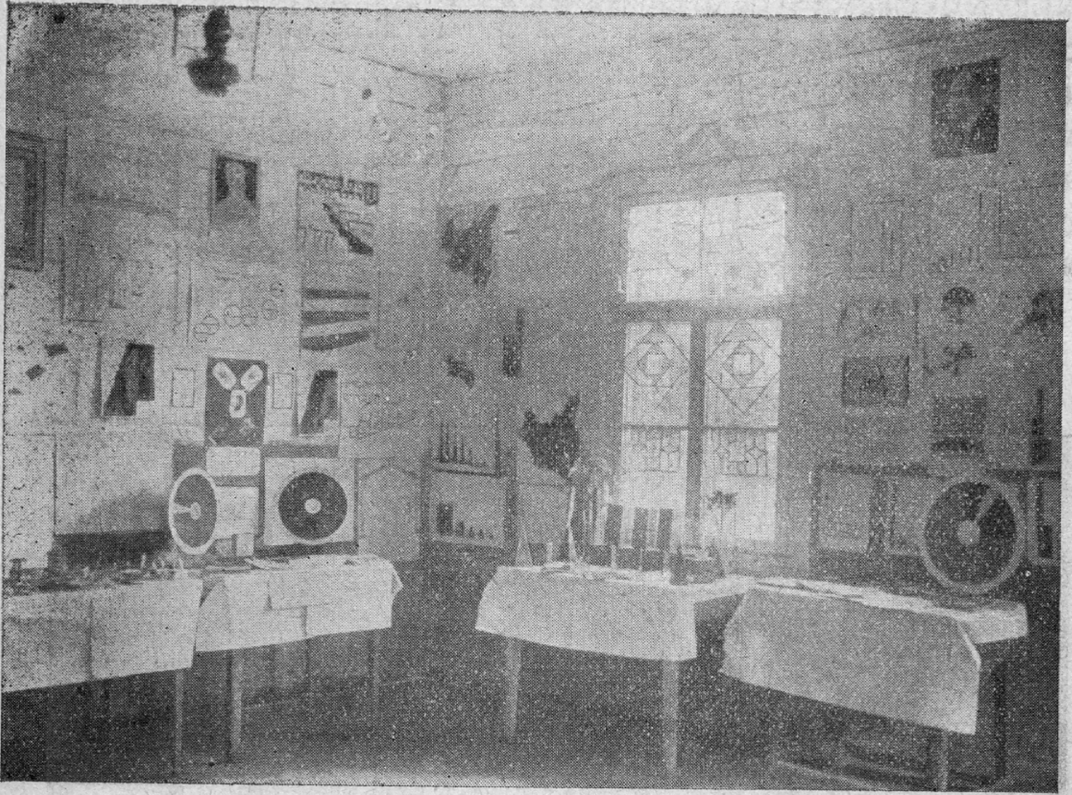
דאָס יאָר 1929|30.

1. שניידער יעקב — מנהל, 2. בוזשינסקי ש., 3. גראָבער ד., 4. וואלדשאן י.

די אַרבעט פֿון דעם יאָר איז אַ פֿאָרזעצונג פֿון דעם פֿאַרגאַנגענעם יאָר, דערצו מיט אויסבעסערונגען. עס שאַפֿט זיך אַ וואַרעם-סימפּאַטישע סביבה אַרום דער שולע. דער אויטאָריטעט פֿונם לערער וואַקסט אין די אויגן פֿון דער שטאָטישער באַפֿעלקערונג. אין דעם יאָר קומט פֿאָר דער ערשטער אַרויס-לאָז פֿון VII-טן קלאַס (ניט קיין נאָרמאַלער, ווייל די קינדער האָבן ניט באַ-זוכט די שולע פֿון דעם I-טן קלאַס אָן). אויך ווערט אין דעם יאָר איינגע-אָרדנט אַן אימפּאָזאַנטע אויסשטעלונג פֿון די קינדער-אַרבעטן, וואָס שפּיגלען אָפּ אַלע געביטן פֿון לערנען.

דער פּערסאָנאַל-לערער, סניף „תרבות״, „השומר הצעיר״
און מיט די שולע קינדער.
(אַ ל״ג בעומר אויספֿלוג).

די אימפּאָזאַנטע אויסשטעלונג פון די קינדער-אַרבעטן
אין שול-יאָר 1929/30.

דאָס יאָר 1930|31.

דער לערער פּערסאָנאַל: 1. קוטשינסקן מ. (מנהל), 2. קוטשינסקא דבורה, 3. טרונסקא טייבל, 4. וואַלדשאַן יואל.

אין דעם יאָר גייט די פּעדאַגאָגישע אַרבעט שאַבלאָן-מעסיק. קיינע נייעסן אין דער אַרבעט ווערן ניט אַריינגעבראַכט. קיין אַנטשפּרעכענדיקע פאַראַנטוואָרטלעכקייט און געהעריקע איבערגעגעבנהייט מצד די לערער איז נישטאָ. אין אַלגעמיין קאָן מען פאַרצייכענען דאָס יאָר ווי ירידה-יאָר.

קולטור-אַרבעט חוץ דער שולע האָט זיך אויסגעדריקט אין דער אָרגאַניזירונג פון די אַרויסלאָז-שילער א. נ. „ארגון בוגרי—בית הספר“.

דער לערער=פּערסאָנאַל מיט די שילער אין שול-יאָר 1930/31.

דאס יאר 1931/32

דאָס יאָר ווערט מיט רעכט באַצייכנט אלס יאָר פון אָרגאניזאַציע. אַן אויסגע-צייכנטע דיסציפלינירטע אַרבעט ווערט געפירט דורכן לערער-פּערסאָנאַל. אַלס ביישפּיל קאָן באַזונדערס דינען די אַדמיניסטראַציע-אַרבעט. ס'ווערט אין דעם יאָר אָרגאַניזירט דער שול-אַרכיוו, וועלכער איז ביז איצט געווען אין תהו-ובהו-צושטאַנד.

דער לררער-פּערסאָנאַל:

1. פּעקער יעקב-שמחה (מנהל).
2. וואַלדשאן יואל
3. ניצבערג ישראל
4. האָכבערג דבורה.

די לערער מיט די שילער אין שול-יאָר 1931|32.

דאס יאר 1932|33.

דער לערער-פערסאָנאַל:

1. פעקער (מנהל)
2. וואַלדשאַן יואל
3. יודילצוווסקי יעקב
4. האָכבערג דבורה

די ווערט פון דער פעדאַגאָגישער אַרבעט פונם לערער-פערסאָנאַל פון דעם יאָר ווערט אויסגעדריקט דורך אַ שריפטלעכער אָפּשאצונג אין דעם וויזי-טאַציע-בוך פונם אינספעקטאָר פון דער צענטראַליע „תרבית“' ה' א. איינשטיין. ד ווערטליכע איבערזעצונג פון דעם העברעישן טעקסט לויטעט: 3 יאָר זייגען אַריבער, זינט מיין לעצטן באַזוך אין אונזער שולע „יבנה“, ביי דעם סניף „תרבות“, דאָ אין שערעשעוו.

איך אונטערשטרייך מיט פאַרגעניגן דעם פאָרשריט פון דעם דערציע-רישן אַגשטאַלט. כ'האָב געפונען דאָס מאָל אַ גוטע אָרגאַניזאַטאָריש-פעדאַגאָגי-שע אָנפירונג, א געפיל פון אחריות פאַר דער דערציערישער ארבעט אין דער שול, וואָס באַזיכט אויפ'ן באָדן פון א פולקאָם גאנצער העברעישער דערציונג. באזינדערס אונטערשטרייך איך, אז טראָץ די שווערע מאטעריעלע באדינגונגען פון דעם אנשטאלט, ווייזען די לערער ארויס (באזונדערס דער פלייסיקער מנהל, ה' פעקער יעקב-שמחה) גרויס איבערגעגעבנקייט אין דעם ריכטונג פון פעדא-גאָגישער פערפאָלקאָמענונג, און איך זאָג זיי: יישר כוחכם! זאָל זייער איבער-

געגעבענע ארבעט דינען פאר א ביישפּיל פאר אלצ אונזערע עסקנ״ם אויפן געביט פון דער העברעישער דערציונג,
שערעשעוו 1. XII—32

(דער אינספּעקטאָר פון די העברעישע „תרבית״-שולן אין פוילן
א. איינשטיין.

אין דעם יאָר קומט פאָר דער צווייטער נאָרמאלער ארויסלאָז פון VII-קלאַס,

---

אל״ג בעומר אויספלוג דורך די לערער, שילער און א טייל יוגנטלעכע
פון דער אָרגאניזאציע „השומר הצעיר״ אין יאָר 1931|32

דאס יאר 1933|34

דער לערער-פּערסאָנאל:

1. וואלדשאן יואל (מנהל)
2. ליפּקינד אשר
3. יודעלעווסקי יעקב
4. סקובעלסקא שיינע

אין דעם יאָר גייט די שולע אריבער אויף קאָאָפּעראטיווע יסודות. דער שול-קאָמיטעט טראָגט ניט קיין מאטעריעלע אחריות פאר דעם שכר-למוד הכנסה (אויסער א פארפליכטונג פון א פּאָר הונדערט זלאָט), דער נייער מאַטע-ריעלער סדר, צו וועלכן די לערער זיינען ניט געווען געוווינט האָט ארויסגע-רופן מיספארשטענדנישן, וואָס האָבן אין רעזולטאט געגעבן א פארערגערונג פון דער ארבעט, הגם די אָרגאניזאטאָרישע, ווי אויך די פּעדאגאָגישע טייל פון דער ארבעט איז געשטאנען אויף א געהעריקער מדרגה. נעמענדיק אין אכט די אנאָרמאלע באדינגונגען איז דאָך דורכן רעגירונגס-אינספּעקטאר, וואָס האָט

באזוכט די שולע אין 21.II.34, אנערקענט געוואָרן א גרויסער פאָרשריט ביי די קינדער.

דאס יאָר 1934|35.

דער לערער פּערסאָנאַל:

1. וואלדשאן יואל (מנהל),
2. יודעלעוויסקי יעקב,
3. סקובלעווסקי שיינע,
4. פּאָמעראַניעץ לאה,
5. זונדאָוויטש יעקב.

דאָס יאָר האָט אריינגעבראַכט פיל פּעדאגאָגיש-מעטאָדישע פּאַרטיפונגען און נייעסן אין דער ארבעט. דער לערער-פּערסאָנאַל דערפילט זיין אויפגאבע מיט דער פולער פאראנטוואָרטליכקייט. די אדמיניסטראטיווע און ווירטשאפט-ליכע זייט פון דער ארבעט איז ביישפּיל-ווערט. פאראַן א שטענדיקער קאָנ-טאַקט צווישן לערער און עלטערן. א הארמאָנישער צוזאמענארבעט מיטן שול-אינספעקטאָר; א שטענדיקע קאָרעספּאָנדענץ מיט דעם רעגירונגס-אינספּעקטאָר, און מיט דער צענטראַלע „תרבות" אין פרט פון פּעדאָגאָגישע פּראָבלעמען אין דער שול-ארבעט. עס ווערט אדורכגעפירט אַ קאַלקולאַר רעמאָנט אין שולע, א דאַנק וועלכן די שולע באקומט א געזונטע עסטעטישע אויסזען. פאר די העכערע קלאַסן ווערט אָרגאניזירט א קלוב צום לייענען און פארווייל-ונגען, ווי אויך אן אַרקעסטער פון 10 קינדער. קולטור ארבעט (אויסער דער שולע) ווערט געפירט אין פאָרם פון רעפעראטן פון'ם געביט: ליטעראטור און היגיענע.

דאָס יאָר קאָן מיט רעכט באצייכענט ווערן אלס יאָר פון רעפאָרמען אין שול, ווי אן אָפּשאצונג פון דער אָרגאניזאציע אין שולע אין דעם אויבנ-דערמאָנטן יאָר, קאָן דינען פאָלגנדיקער בריוו פון דער צענטראַלע פון 10 אָקטאָבער 1934.

אָט איז דער בריוו:

צו דער פּעדאגאָגישער לייטונג פון דער שולע „יבנה"

אין שערעשעוו.

אלס ענטפער אויף אייער בריוו 25.X נומער 218/34, פון די דין-וחשבונס פּראָטאָקאָלן פון פּעדאגאָגישן ראַט און די האספיטאציעס האָבן מיר געהאַט די מע-גליכקייט זיך אָפּצושטעלן אויף אייערע אנשטרענגונגען אין דער ריכטונג פון פּארטיפן די דידאקטישע יסודות אין דעם אנשטאלט און אריינברענגען סיסטעם און אָרדנונג אין דער טאָג-טעגלעכער אַרבעט.

אונטערשריפטן: גרינוואלד משה

ראבינאָוו ברוך

די לערער מיט די שילער אין שול-יאָר 1934|35.

די פייערונגן לכבוד די שול-ארויסלאזן.

במשך פון דער עקזיסטענץ פון דער שולע זיינען געפייערט געוואָרן 2 פייערונגען לכבוד דעם פארענדיקן פון די קינדער דעם VII-טן קלאס. דער ערשטער ארויסלאָז קומט פאָר אין יאָר 1929|30, דער צווייטער — אין 1932|33. באזונדערס צייכנט זיך אויס מיט זיין אימפּאָזאנטע פייערונג דער ארויסלאָז אין יאָר 1932|33, אין וועלכן עס נעמען אנטייל העכער הונדערט מאן; פאָרשטייער פון אלע אינסטיטוציעס און אָרטיקע אָרגאניזאציעס באגריסן און ווינטשן גליק און ערפאָלג די אַבסאָלווענטן אין זייער ווייטער-דיקן לעבנס-וועג. א הארציקע באַגריסונג באַקומען מיר פון אונזערע ברידער-שוועסטער אין אמעריקע. מיר ברענגען דעם ווערטליכן טעקסט פון דער באַגריסונג, וועלכער באַווייזט די צוגעבונדנקייט פון אונזערע אמעריקאנער צו זייער געבורטס-שטאָט שערעשעוו, און זייער פארשטענדעניש פאר דער מאָדערנער דערציונג פון יינגן דור.

„זייער חשובע פריינד!

לאנדסלייט טאטזאכלעכע אויפהאלטער פון דעם בילדונגס-אנשטאלט „יבנה" אין שערעשעוו, פאלגלעך אור-אור-אייניקלעך פון רבי יותנן בן זכאי, זצ"ל.

ווערטע פריינד! עס פרייט מיר זייער און זייער צו האָבן דעם כבוד און פארגעניגן אין נאָמען פון אלע שערעשעווער לאנדסלייט אין נוי-יארק, פון דעם שערעשעווער אונטערשטיצונגס-פאריין, פון דער שול אין בראָנזוויל און פון דעם נייגעגרינדעטן פרויען-פאריין אונטער דעם נאָמען „לײדעס אוקזילערי" (פרויען-הילפס-פאריין), אייך הארצליך און פריילעך צו באַגריסן. ביי דער געלעגנהייט זאָגען מיר

אייך, אז אונזער גייסט, איז באַהערשט פון איין נערדאַנק און נעפיל, וועלכער איז איצט מיט אייך, אין אונזער אלטער היים־שטאָט, שערעשעוו.

מיר קענען נוט צוליבן גרויסן שטח־ים, צוליב די אומשטענדן קומען איצט צו אייך; אָבער מיטן אויסדריקן אייך אונזערע טיפע הערצלעכע סימפּאַטיעס נעמען מיר אויך אן איינטייל אין אייער גרויסער שמחה, און מיר אלע ווינטשן אייך א פריי־לעכן יום־טוב, וואָס וועט — אָן צווייפל — אָנפילן אלעמענס הערצער מיט פרי־שער ענערגיע, מוט און מיט גייסטרייכן ווילן פאָרצוזעצן די הייליקע אַרבעט פון העלפן דערציען א צוקונפטיקן דור, וועלכער זאָל ברענגען כבוד זיין פאָלק און שיינקייט דער מענשהייט. מיר וויסן גאַנץ גוט, וואָס איר האָט דורכגעמאַכט אין די זיבן יאָר פון אייער עקזיסטענץ, מיר שטעלן זיך פאר אייער נעראַנגל, אייער אָפּטימיזם, אייער אנטווישונג און אלץ, וואָס מען קאָן נאָר דערוואַרטן צוליב ניט־פאַראויסגעזעענע סיבות און דעם אייביקן קאָנפליקט צווישן טעאָריע און פּראַקטיק; זיי זיינען שטענדיק קידער־ווידער, אָבער דאָס דאַרף אונז קיינמאָל ניט אפּהאַלטן, ווייל דער הויפּט כח, אדאַנק וועלכן מ״ר זיינען ביינעשטאַנען אלע אָנגריפן, אין אונזער טרו־עריקער, אָבער ערהאַבענער געשיכטע — איד נעוועז דאָס, וואָס מיר זיינען קיינמאָל ביי די שווערסטע אומשטענדן און שרעקלעכע צייטן „ביי זיך" ניט אראָפּגעפאַלן. קיין שום רדיפות האָבן אונזער גייסט ניט שוואַך געמאַכט, אונזער כבוד אין אונזע־ע אייגענע אויגן — נוט באַרירט. צער און פּיין האָבן אונזער נשמה ניט קליין געמאַכט. אָט דאָס איז אונזער גבורה, וואס מיט איר וועלן מיר אויך דעם איצטיקן קריזיס איבערקומען, און ניין וועלן מיר מיט זינרייכע טריט פאָראויס, באַגלייט מיט מוט און שטענדיק־יידישן אָפּטימיזם.

אויף דעם וועג וועלן מיר און איר פארזעצן די נאָבעלע אַרבעט צו דערציען א דור, וואָס וועט ברענגען כבוד און אויפהייבן דעם קולטורעלן ניוואָ פון דער היים־שטאָט, שערעשעוו, און דאָס אַלגעמיינע יידנטום בכלל.

סעקרעטאַר: ד ו ד ג י נ ג אָ ל ד

ניו־יורק 6.VII.33

די אבסאָלווענטן און קינדער,
וואָס האָבן באַזוכט די שול.

32 שילער, צווישן זיי 21 יינגלעך און 11 מיידלעך האָבן געענדיקט די שולע מיט א צענז פון 7 קלאסן. לויט דעם איצטיקן שטאַנד זייערן, לאָזט זיך די קוואַליפיצירונג מאכן אזוי:

אָן באשעפ־טיקונג	בעלי־מלאכות	לערנען פריוואַט	לערנען קינ־דער פריוואַט	געענדיקט פּאָליטעכניקום
9	3	2	4	1

סוחרים	געענדיקט לערער־סעמ.	געענדיקט העבר. גימנ.	באַזוכט גימנאַזיום	אלגעמיינע צאָל
2	4	3	4	32

אויסער דעם דערגרייכט די צאָל קינדער, וואָס האָבן באַזוכט אונזער שול ביז די צאָל 70—60. זיי אלע געפינען זיך אין די אָרגאַניזאַציעס „השומר הצעיר" ה„ביתר". די ווינטיקסטע טייל פון זיי פארנעמט זיך מיט דער קולטו־רעלער אָנפירונגס־אַרבעט. די מערהייט האָט א פאַך אין האַנט.

אויספלוגן.

אויסער באַזוכען אין דער נאָענטער סביבה — זיינען איינגעאָרדנט געוואָרן דורך די לערער צוויי גרויסע אויספלוגן קיין ביאַלאָוועזש אין די יאָרן 1928|29, 1933|34. אין די אויספלוגן האָבן א אנטייל גענומען שילער פון די העכערע קלאסן און די יוגנט, וואָס האָבן באַזוכט די שול. די לערער מיט די קינדער האָבן גאַנצע טעג פארבראַכט אין דעם געדיכטן ביאַלאָוועזשער אור-וואַלד, צוקוקנדיק זיך צו די שיינע, פּראַכטפולע נאַטור-פּאַנאָראַמעס און צו די פארשידנאַרטיקע געוויקסן. די איינטיילנעמער האָבן אויך באַזוכט דעם מוזעאום, וועלכער געפינט זיך אין דעם געוועזענעם קעניגלעכן פּאַלאַץ, און די לעבעדיקע זוברעס.

די טראַדיציעס איז שול.

יעדן חנוכה ווערט דורך די שול-קינדער איינגעאָרדנט אַן אָוונט מיט א פיל-פאַרביקער רייכער פּראָגראַם. דער אָוונט לאָזט שטענדיק איבער א גוטן איינדרוק אויף די באַזוכער. ל"ג בעומר ווערט איינגעאָרדנט א גראַנדיעזער קינדער-מאַרש מיט נאַציאָנאַלע פענער אין די גאַסן פון שטאָט און אן אויס-פלוג אין וואַלד.

וויזיטאַציעס.

אין די יאָרן 1926|27, 1929|30, 1932|33 און 1933|34 האָט באַזוכט די שולע דער אינספּעקטאָר פון די העברעאישע „תרבות-שולן" אין פּוילן ה' א. איינשטיין און מנהל פון דער פּרוזשענער „יבנה" שול ה' גרינוואַלד. אין די יאָרן 1930|31, 1931|32 און 1933|34 איז די שולע באַזוכט געוואָרן דורך די רעגירונגס-אינספּעקטאָרן: ה"ה זאַוואַדזקי און לעשניקאָווסקי.

די קינדער-ביבליאָטעק.

ביים עפענען די שולע זיינען שוין געווען ביכלעך אין א זייער באַגרעניצטער צאָל. א דאַנק דער אָנשטרענגונג און מי פון די לערער ביים אָרגאַניזירן פאַרשידענע אימפּרעזעס אַנטוויקלט זיך די ביבליאָטעק אַלץמער און מער. היינט צו טאָג ציילט די ביבליאָטעק 513 ביכער. 362 העברעישע און 151 פּוילישע. אין יאָר 1931|32 לייגט דער מנהל פּעקער דעם פונדאַמענט פון א פּעדאַגאָגישער ביבליאָטעק פאַר די לערער. די ביבליאָטעק ציילט איצט 153 ביכער. 118 העברעישע און 35 פּוילישע.

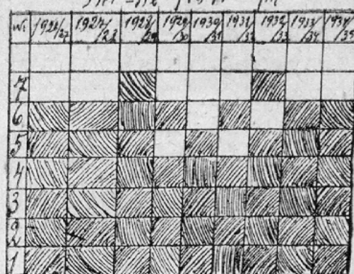
פאַרשידענע צופאַלן אין שולע.

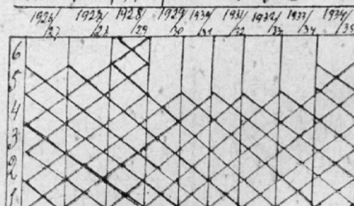
צוליב אומפאָרזיכטיקייט זיינען אין פאַרלויף פון די צען יאָר געשען דריי צופאַלן: אין יאָר 1927|28 האָט א קינד אריינגעשטעלט א פּאַרקאָרקעווטע פלאַש אין הייסן אויוועלע. די שילערן טענענבוים לאה, האָט אויפן פאַרלאַנג פון איר קלענערע חברטע געוואָלט אַרויסנעמען די פלאַש; אָבער די פלאַש האָט אויפגעריסן מיט א שרעקליכן קנאַל, אָפּגעריסן טענענבוימען די אויבערשטע ליפּ און אייניקע קינדער לייכט פאַרוואונדעט. אין יאָר 1932|33 סוף שול-יאָר האָבן די לערער איינגעאָרדנט אן אויספלוג מיט די קינדער אין א נאָענטן וואַלד. אין וואַלד האָט די שילערן באַסיכעס שרה (12 יאָר אַלט) זיך דערווייטערט פון די לערער. זי איז באַפאַלן-געוואָרן פון אַ 16-יעריקן שייגעץ, וועלכער האָט געוואָלט באַגיין איבער איר אַ גוואַלט-טאַט, וואָס איז

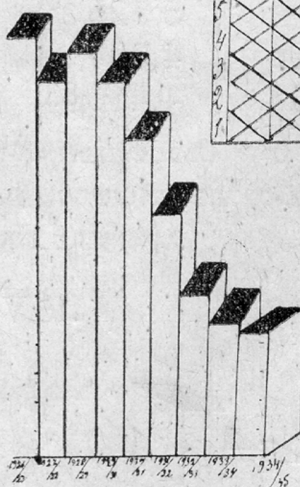
געשטערט געווארן פון צופעליק דורכגעענדיקע — פארביי דעם ארט — אירע חברים-שילער. אין דעם 9.XI.34 האט די קריסטין פאולינע, דינסט פון דער שולע, שבת-פרי איינגעהייצט דאס אויוועלע און אוועק. ס'האט זיך אנגעצונדן די פאדלאגע פון דער סצענע, וואס געפינט זיך ביים אויוועלע און שפעטער די וואנט. קינדער, וועלכע האבן זיך צופעליק געפונען אויפן שולפלאץ, האבן באמערקט דאס פייער; זיי האבן אלארמירט וועגן דער שרפה. די אנגעלאפענע שכנים האבן מיט גרויס מי דאס פייער לאקאליזירט.

די קינדער-באוועגונג פון ניין יאר-פארלויף.

לערן-יאר	I יינגלעך	I מיידלעך	II יינגלעך	II מיידלעך	III יינגלעך	III מיידלעך	IV יינגלעך	IV מיידלעך	V יינגלעך	V מיידלעך	VI יינגלעך	VI מיידלעך	VII יינגלעך	VII מיידלעך	סך הכל
1926/27	10	8	7	3	7	11	12	7	10	5	10	9	-	-	99
1927/28	6	6	9	5	4	9	11	7	6	5	8	4	-	-	80
1928/29	11	14	3	12	11	5	3	6	6	4	6	1	7	7	96
1929/30	11	7	19	6	4	6	10	4	-	-	8	1	7	2	85
1930/31	9	24	15	8	13	7	10	3	4	9	-	-	-	-	102
1931/32	8	11	10	19	15	7	16	8	-	-	9	4	-	-	107
1932/33	14	17	13	16	14	10	13	8	11	4	-	-	7	2	129
1933/34	12	17	14	20	12	10	14	8	11	5	5	3	-	-	131
1934/35	11	15	14	18	7	14	13	11	12	9	10	7	-	-	141
1935/36	7	17	13	17	7	13	13	10	11	9	9	6	—	—	132

הכנסה

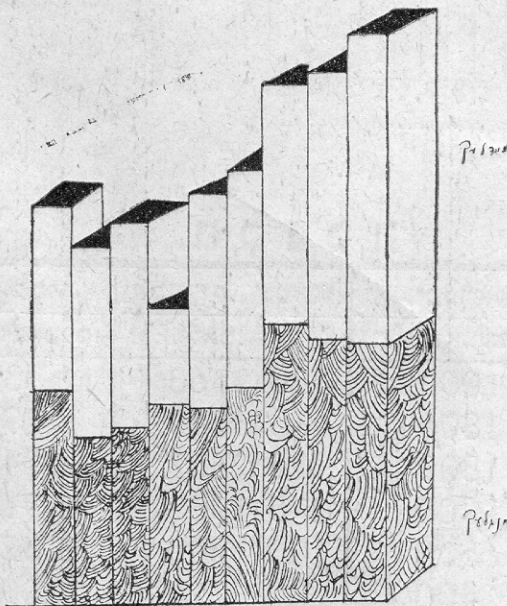
שול=יאָר	שכר=למוד		אַמעריק. שטיצע			מאגיסטראט		שטאָט.הכנ.		קהלה	
	גר.	זלאָטעם	גר.	זלאַט.	אין $	גר.	זלאָטעם	גר.	זל.	גר.	זל.
1926|27	95	11,331		3560	400		1000		1460		
1927|28	95	8,294		3649	410		1800		1525		
1928|29	64	12,046		2832	320		1800		670		
1929|30	45	9,910	50	1903	2 .5		1800		938		
1930|31	45	8,820		890	100		1500		2332		
1931|32	72	7,003	80	710	80		400		1734		
1932|33	03	5,107	06	936	117		600		1074		
1933|34	40	4.206		520	100		280			80	327
1934|35	83	3,556	30	783	150			48	260	83	413

הוצאה

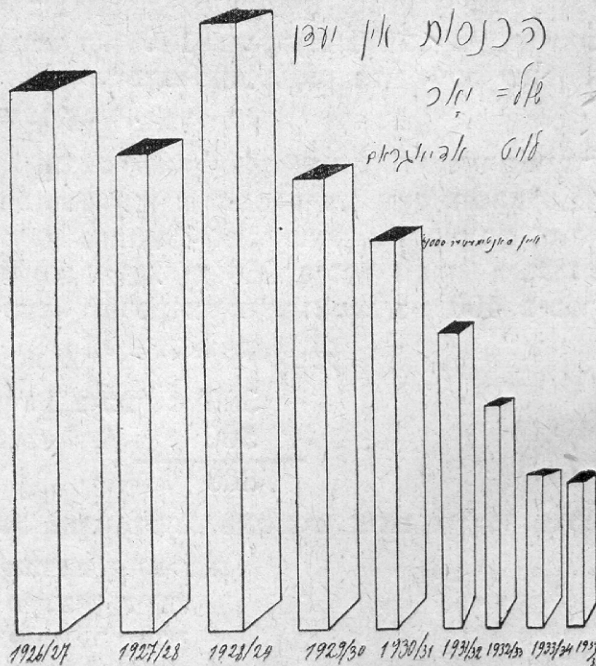
שול-יאָר	שכירות די לערער		לערן-מכשירים, רעמאָנט		אדמיני-סטראציע		פארשידענס און קאסע-בארוך	
	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.
1926|27		14,880		1,950		240		281
1927|28	50	12,997		1,572		300		400
1928|29	80	15,725		1,011		300		312
1929|30		13,535		450		240		328
1930|31		11,000		800		240		1,502
1931|32	50	8,636	88	70		286		1,017
1932|33	21	5,526				60		1,470
1933|34		4,839	08	96		60		800
1934|35	83	4,416	87	294		70	47	330

קאָנטראָלירט און אויפגעשטעלט לויט די קאַסע-ביכער דורך דעם קאַסער און בוכהאלטער פון שערשעווער פאָלקס-באַנק ה׳ קוועלמאן אברהם און ה, יעקב מאיר קאָבעזעצקי.

שערשעוו 35 .15.VI.

די צאָל שילער און שילערינס אין
יעדן יאָר לויט אַ דיאַגראַם

די שטאָטישע סניף „תרבות“-ביבליאָטעק.

ווי א לעגענדע קלינגט די אנטשטייאונג-געשיכטע פון דעם סניף „תרבות“-ביבליאָטעק. אין יאָר 1923 קלייבן זיך צונויף א גרופע חברים-קינדער אין עלטער פון 15—14 יאָר, און באַשליסט צו גרינדן א „אייגן“ ביבליאָטעק. אין דער שפּיץ פון דער גרופּע שטייט: אַברהם אווערבוך (שלמה אווערבוכס א זון). די לעצטע אָפּגעשפּאָרטע גראָשנס זיינען זיי מנדב, קויפן קינדער-ביכער און גיבן א נאָמען די ביבליאָטעק „התחיה“. אין הויז פון חבר אברהם אווערבוך געפינט זיך דאָס שאַפקעלע ביכער; דאָ קלייבן זיך צונויף די קינדער און לייענען מיט א באהארציקטער שמחה פון זייער אייגענער ביבליאָטעק! ביסלעכוויז, ציט די ביבליאָטעק צו די אויפמערקזאַמקייט פון אנדערע יוגנטלעכע, וואָס ווערן מיט שוועריקייטן אירע לעזער. די נאָכפרעג אויף ביכער ווערט גרעסער; דאַן באשליסן זיי צו עפענען די „געשלאָסענע טיר“ פאר אלע! זיי באַקומען די דרייסטקייט אדורכצופירן, פון צייט-צו-צייט, נדבות-אקציעס ביי די שטאָטישע איינוווינער — און די ביבליאָטעק וואַקסט ווי אויף הייוון... אין יאָר 1928 ציילט די ביבליאָטעק 250 ביכער. אין דער צווישנצייט, אין יאָר 1925 גרינדעט א צווייטע גרופּע יוגנטלעכע צווישן זיי: חיים שמש, אברהם קוועלמאַן, טענענבוים יצחק, ראַס־כאַוווסקי אלתר, און ביידאַטש זיידל ז“ל א לייען-זאַל אין הויז פון רחל גלאַצער אונטערן נאָמען „האגודת-הציונים“. דער לייען-זאַל שליסט זיך אָבער גיך. עס בלייבט אין דער חברישער קאַסע א געוויסע סומע געלט. וואָס טוט מען מיט דעם? די פראַגע ווערט באַהאַנדעלט דורך די חברים; היות ווי מען קען נישט קומען צו א הסכם, בלייבט פה-אחד: מ'זאָל קויפן מענדעלע מוכר-ספרימס ווערק, דאָס האָט דערוועקט דעם „אמתן אפעטיט“ ביי די חברים; זיי ווערן פייערדיק-ערנסטע אָנהענגער פון שאַפן א גרויסע שטאָטישע ביבליאָטעק. חברה אָרדנען איין פון צייט-צו-צייט טעאטער-פאָרשטעלונגען און פאַרשידענע אַנדערע אימפּרעזעס. די ביבליאָטעק אנטוויקלט זיך אלץ מער; די פרעקווענץ פון די לייענער וואַקסט. די איינגעקויפטע ביכער דערוועקן זייער געשמאַק... אין יאָר 1927

27.III ווערט די ביבליאָטעק לעגאַליזירט. אונטערן נאָמען „פון סניף „תרבות“; די ביבליאָטעק ציילט דאַן 180 ביכער. ס'בלייבט ביי די גרינדער זיך צונויפ־צוגיסן מיט דער „התחיה“=ביבליאָטעק, און אַזוי אַרום שאַפן איין גרויסע אַל־געמיינע שטאָט-ביבליאָטעק.

נאָך פיל אונטערהאַנדלונגען צווישן די פאָרשטייער פון די ביידע ביבליאָטעקן ווערט געשלאָסן א קאָנטראַקט, וואָס אַנטהאַלט גרויסע הנחות פאַר די גרינדער פון דער „התחיה“-ביבליאָטעק, און ס'קומט אַזוי אַרום צו א גע־געזייטיקער פאָרשטענדיקונג. די 250 ביכער ווערן איבערגעגעבן דער סניף „תרבות“-ביבליאָטעק, וועלכע ציילט צוזאַמען ביי 400 ביכער.

היינט-צו-טאָג ציילט די ביבליאָטעק:

העברעישע ביכער	300
יידישע „	500
בס'ה	800

די ביבליאָטעק פאַרוואַלטונג באַשטייט איצט פון די פאָלגענדע פּערזאָנען:

1. אברהם קוואַלמאַן
2. פיינביר לייבל
3. קירזנער יצחק
4. יודעלעווסקי יעקב
5. יאַקובאָוויטש משה

דער אמעריקאַנער הילפס-קאָמיטעט.

אייביק וועט פאַרבלייבן אין אונזערע הערצער און באַזונדערס פון דעם יונגן שערשעווער דור א דאַנקבאַרקייט און אָנערקענונג, אכטונג פאַר אונזערע ברי־דער שוועסטער און פריינד אין אמעריקע, וואָס האָבן ניט געקאַרגט זייער הילף, אַן וועלכער מיר וואָלטן בשום-אופן ניט ביכולת געווען אויפצוטאָן די אַרבעט לדורות. צום באַדויערן, באַזיצן מיר ווייניק אינפאָרמאַציעס, וואָס זאָל אונז דינען ווי א מאַטעריאַל צו א כראָנאָלאָגיש-היסטאָרישער שילדערונג פון דער אַנטוויקעלטער קולטור-אַרבעט. אָט דאָס ביסעלע, וואָס מיר האָבן אין אונזער אַרכיוו וועט אונז דינען אויף אויפצושטעלן דאָס בילד פון דעם געזעלשאַפטלעכן צוזאַמענלעבן און וווילטעטיקער אַרבעט אויף יענער זייט אָקעאַן.

די ערשטע פאַרבינדונג.

אין יאָר 1926 האָט דער פּרעזעס פון דער בוי-קאָמיסיע, ה' יחזקאל קרוגמאַן דערפירט דעם בנין ביז די פענסטער (די גרעסטע טייל פון דער שערשעווער באַפעלקערונג האַלט ה' יחזקאל קרוגמאַנס פּלאַן פאַר „משוגע“). ווייטער האָט ער זיך געפינען ווי אין א קלעם: ער באַשליסט זיך צו ווענדן שריפטליך צו אברהם-הירש אלכסנדרובסקי און זיין פרוי, איידל, מיט א ביטע, זיי זאָלן „רחמנות“-האָבן און אָרגאַניזירן צווישן די לאַנדסלייט א הילפס-קאָ-

מיטעט, מיטן צוועק צו שאַפן געלט לטובת דעם שול-בנין, דער בריוו איז געווען ווי אַ פּרווו פון „שלח לחמך על פני המים", טאָמער. ווער וויס, אולי ירחם? ווי איבעראַשט איז מען געוואָרן, ווען אין אַ שיינעם טאָג דעם 28. V 1926 באַקומט דער פּרעזעס פון ניו-יאָרק 200 דאָלאַר, געזאַמעלטע דורך דער איניציאַטיוו פון אלכסנדרובסקי און די ה"ה: ירחמיאל טענענבוים, יצחק-יעקב געלמאַן און יעקב ניבריוו. אין 17. VI 1926 באַקומט דער פּרעזעס ה' יחזקאל קרוגמאַן נאָך 200 דאָלאַר, געזאַמעלטע אין ניו-יאָרק דורך אלכסנדרובסקי און זיין פּרווי איידל. פון דאַן אָן ווערט ה' קרוגמאַנס אילוזיע פאַרווירקלעכט; דאָס האָט איט געגעבן מוט און דרייסטקייט צו פאַרבינדן זיך ערנסט מיט די שערשעווער לאַנדסלייט אין אמעריקע. אין יאָר 1927 עקזיס-טירט שוין אַ אָרגאַניזירטער פאריין אונטערן נאָמען: „שערשעווער אונטער-שטיצונגס-פאַריין" וועלכער ציילט 250 מיטגלידער, אָרגאַניזירט דורכן איצט פאַרשטאָרבענעם זייער אַקטיווען ה' משה גראָסווײַנער, ערע זיין אַנדענק! דער ערשטער פּרעזידענט איז געווען בערל שטיינבערג. די אויפגאַבע פון דעם פאריין איז: שטיצן אייגענע מיטגלידער אין פאַרשידענע נויט פאלן און אויך געזעלשאַפטלעכע שערשעווער אינסטיטוציעס.

די הויפּט-הכנסה, אויסער מיטגלידס-אָפּצאָל איז געקומען פון אָפּדינגען פון צייט-צו-צייט אַ קאָנצערט-אוונט ביי אַן אַקטיאָרן-גרופּע; די איניציאַטאָרן, פלעגן פאַרשפּרייטן צווישן די שערשעווער לאַנדסלייט בילעטן, אַזעלכע „אָוונטן" פלעגן ברענגען 150—100 דאָלאַר.

אַ ביישפּיל פון אַ קאָנצערט-אווונט-אויפרוף.

קאָנצערט און פּעקעדזש פּאַרטיי געגעבען פון די שערשעווער שולע. בית יתומים לינת הצדק קאָמיטע פרר דעם בענעפיס פאר די שערשעווער אינסטיטושאָנס שבת אבענד, יאנואר דעם 12-טען 1935 אין 225 איסט בראָדוויי, נ. י. איינטריט 25 סענט.

קאָנצערט און פּעקעדזש פּאַרטי

פריילִיכע נייעס

חשוב'ע פריינד, שערשעווער לאַנדסלייט!

מיר, די פאַראייניגטע וואָלונטיר הילפּס-קאָמיטע פון דעד שולע בית יתומים און לינת הצדק פאַר אונזער אלטער היים שטאָט שערשעוו, אפּעלירען צו אייך און לאַדען אייך און אייערע פרויען און קינדער צו קומען צו אונזער אונטערנעמונג—אַ קאָנצערט און פּעקעדזש-פּאַרטיי—וואָס וועט שטאַט-פינדען שבת אווענד דעם 12-טען יאנואר 1935, אין 225 איסט בראָדוויי, ניו-יאָרק, וואו מיר וועלען פאַרברייניגען אַ פרעהליכען אווענד צוזאמען. עס וועלען זיין באַרופענע קרעפטע, אום אונז אַלעמען צו אמוזירען, און דאָס

וועט געבען א מעגליכקייט אז מיר אלע וועלען זעהר גוט פארברייגגען און אנטהייל נעמען אין דער ערהאבענער ארבייט פאר די אויבענדערמאנטע אינ-סטיטוציעס. די שולע בית יתומים און לינת הצדק אין אונזער אלטער היים שטאט שערשעוו.

מיר האפען דורך דיזען אויפריף און צוזאמענקונפט פריינדליך צו פאר-בינדען די איבעריגע שערשעווער לאנדסלייט, וועמענס הארץ עס שלאגט נאך פאר זייערע אייגענע אין שערשעוו און זיי וועלען צולייגען א האנד אין דער נאבעלער ארבייט. מיר פארזיכערען אייך אז איהר וועט זעהר גוט פארבריינ-גען, און אז דער גאנצער פראפיט, יעדער סענט, וועט געהן צו העלפען די אויבענדערמאנטע אינסטיטוציעס אין שערשעוו.

איהר וועט אויך האבען די מעגליכקייט און דאס פארגעניגען זיך צו טרעפען און א ביסעל זיך דורכשמועסען מיט אלטע בעקאנטע לאנדסלייט און אויך זיך באקענען מיט די יונגע לאנדטלייט, און א ביסעל אפפרישען אונ-זערע פילע אגגענעמע עראינערונגען און אונזער גארען זיך צו זעהן אמאל. איצט האט איהר די בעסטע געלעגענהייט דערצו.

אונז פרעהט אויך אייך צו מעלדען אז מיר אלע וועלען קענען אפנע-מען א מינדליכען גרוס פון אונזערע אייגענע אין שערשעוו, דורך אונזער ווירדיגען לאנדסמאן שמואל נירענבלאט. ער איז געווען צו באזוך אין שער-שעוו אין ער האט זעהר פיל צו דערציילען פון אונזער אלטער היים און אונזערע ליבע פריינד דארט.

קומט אלע צו אונזער קאנצערט און פעקעדזש פארטי.

מיט אכטונג

די וואלונטיר שולע בית יתומים און לינת הצדק קאמיטעט.

אונטער דער פאראנטווארטליכקייט פון דער שערשעווער אונטערשטיצונגס פעריין און די שערשעווער שוהל אין בראנזוויל.

די מיטגלידער פון דעם פאריין-קאמיטעט אין יאר 1932.

1. נחמן פאסמאניק—פרעזידענט
2. בנימין-יצחק מאלעצקי—וויצע-פרעז.
3. דוד גינגאלד—סעקרעטאר
4. שמואל הארוויטש—1-טער טראסטי
5. זלמן פינסקי—צווייטער טראסטי
6. הערשל זאלעפסקי—דריטער טראסטי
7. סנדר ראז—האספיטאלער
8. פנחס ראזענבוים—קאסירער
9. אהרן יאכאווסקי—אינערע וואכע.

דער פרויען פאריין.

אין יאר 1932/33 ווערט אדאנק דער איניציאטיוו פון די ה"ה: שמואל קרוגמאן, הערשל זאלעפסקי, בנימין-יצחק מאלעצקי און מיט דער הילף פון פיל אנדערע ארגאניזירט א „פרויען-פאריין". דער ציל פון דעם „פרויען-פאריין" איז גע-ווען: שאפען פון קליינע יערליכע באשטייערונגן שטיצע פאר דער שולע.

טעטיג אינם „פרויען-פאריין" זיינען געווען: באזונדערס, די שוועסטער ראזע גראסוויינער און די ברידער אלכסנדרובסקי, אברהם-הירש און יודל יאכאווסקי.

דער קאמיטעט פון דעם „פרויען-פאריין" באשטייט פון די ה"ה: פעשע זאלעפסקי—פרעזעס, לייזער קרוגמאן—סעקרעטאר און שרה נעכע לאכמאן—קאסירשע.

די בראָנזווילער שול.

די שערשעווער לאנדסלייט אין אמעריקע באזיצן אן אייגענע שול אויף 504 פסטאַן עוויניל בראָנזוויל. די שול ווערט אויך באנוצט פון צייט-צו-צייט פאר אַ צענטראלן זאמל-פונקט ביים באהאנדלען אין פארשידענע פאלן דרינגענדע ענינים. ס'איז ווינטשסווערט אונטערצושטרייכן ביי דער געלעגנהייט, אז די בראָנזווילער שול האָט א סך פארדינסטן ביים אויפבויען די שערשעווער שולע ווי אויך ביי איר ווייטערדיקער עקזיסטענץ. פארהעלטנישמעסיק גרויסע נעלט-סומעס פלעגט די בראָנזווילער שול אונז אריינשיקן אין דערמיט ניט איינמאל דעם שול-קאָמיטעט פון דער שווערער מאטעריעלער לאגע ארויסגעראטעוועט. אונזער הארציקסטן דאנק ווען מיר שטענדיק פילן צו די מענטשן, וועלכע זיינען געשטאנען אין שפיץ פון דעם אויבנדערמאָנטן שיל-קאָמיטעט. די פירער פון דער בראָנזווילער שול אין יאָר 1933: ה"ה 1. שמואל קרוגמאן—פרעזידענט, 2. הערשל זאלעפסקי — וויצע פרעזידענט, 3. לייזער קרוגמאן — סעקרעטאר, 4. בנימין-יצחק מאלעצקי — גבאי ראשון, 5. דוד לאסמאן — קאסירער.

די חברה-קדישא.

ס'עקזיסטירט ביי זיי אן אייגענע „חברה-קדישא" אין פאָלגענדערן צוזאמענשטעל:

1. סנדר ראָם — גבאי ראשון, 2. שמואל קרוגמאן — גבאי שני, 3. פנחס ראָזענבוים — גבאי שלישי.

אין אלגעמיין ציילט דער קאָמיטעט פון דער „חברה-קדישא" 18 מיטגלידער, וועלכע געהערן צו דעם שערשעווער פאריין. אטאָ דער קאָמיטעט טוט זיין ריטועלע ארבעט כדת וכדין בישראל.

דער רעאָרגאַניזירטער הילפס-קאָמיטעט.

דעם 1933 6 XI ווערט דער הילפס-קאָמיטעט רעאָרגאניזירט אונטערן נאָמען „שערשעווער אונ. פאריין וואלענטיר בית יתומים, שולע און ליגת-הצדק קאָמיסיע". די הויפט-יסודות, אויף וועלכע דער אויבנדערמאנטער פאריין שטיצט זיך זיינען: ס'ווערן אָנגענימען מיטגלידער בלויז אזעלכע, וועלכע צאָלן רעגולער די שטענדיקע זעלבסט-פאַרפליכטעטע באשטייערונג. די אויפגעזאמעלטע געלטער ווערן גענצלעך פארברויכט אויף שטיצן די שערשעווער אינסטיטוציעס בתוחם די שולע, וואָס באַקומט 50%. די טעטיקסטע מיטגלידער זיינען די ה"ה: הערשל פאָסמאניק—סעקרעטאר, ישראל-מיכל באדריצקי און זיין ברודער, וועלכע פאָרן שטענדיק מיט זייער אייגענעם אויטאָמאָביל צו איינמאנען די מיטגלידס-באשטייערונג.

די אויבנדערמאנטע חברים פאָרן ספעציעל קיין פילאדעלפיע, מיטן צוועק צו אָרגאניזירן ביי די שערשעווער לאנדסלייט אן אָפטיילונג פונם אויבנדערמאָנטן הילפס-פאריין.

די מיטגלידער פון דעם רעאָרגאַניזירטן קאָמיטעט

פון דער שערשעווער קאָלאָניע אין ניו-יאָרק.

די שטייענדיקע שורה פון רעכטס: נחמן פאַסמאַניק, פסח אווערבוך, אברהם צבי אלכסנדר, יצחק יעקב געלמאַן, הערשל זאַלעפסקי, הערשל פינסקי.

די זיצענדיקע שורה פון רעכטס: שלמה אווערבוך, שמואל קרוגמאַן, דוד גינגאָלד, בנימין יצחק מילעצקי, איסער זובער.

ישראל מיכל באדריצקי — א מיטגליעד פון דעם רעאָרגאניזירטן איצטיקן קאָמיטעט.

די קהלה אין שערעשעוו.

יעדע ניי געזעלשאפטלעכע דערשיינונג אין לעבן רופט ארויס אן אָפּאָזיציע מצד די קאָנסערוואטיווע עלעמענטן. אויך די קהלה אין שערעשעוו האָט אויסצושטיין א שטארקע געגנערשאפט. מהאי-טעמא, זיינען אירע פונקציעס נאָך זייער שוואַכע, אָבער ביסלעכווייז מערקט זיך לעצטענס מער לעבענס-אָטעם ביי דער קהלה; עס בירגערט זיך איין אָט דער געדאנק, אַז א בעל-הבית אויף שטאָטישע פארמעגענס מוז זיין, און השגחה אויפן קולטור-געזעלשאפטלעך רעליגיעזן לעבן איז דער באַדינג פון דער צייט.

איר אנטשטייאונג.

אין יאָר 1928 באקומען די ראשי-הקהל אין פרוזשאנע פון אינערן-מיניסטעריום א פאראָרדנונג אדורכצופירן אין זייער קרייז (פרוזשענע, שערעשעוו, לינעווע און אראנטשיץ) וואלן צו דער קהלה. צוויי פאָרשטייער פון פרוזשענער ראשי-הקהל קומען צו פאָרן קיין שערעשעוו, רופן צונויף די חשובי-העיר אויף א זיצונג, אויף וועלכער עס ווערט געשאפן א וואהל-קאָמיסיע פון 16 פערזאָן (א העלפט האנדווערקער און א העלפט סוחרים). די וואל קאָמיסיע פירט אדורך א רעגיסטראציע פון דער שטאָטישער און ארומיקער באַפעלקערונג. אין יולי 1928 קומען פאָר די וואלן. די אורנע מיט די אָפּגעגעבענע שטימען פירט מען אוועק קיין פרוזשענע. אין רעזולטאט פון די וואלן ווערן באשטימט 2 פרנסים פון שערעשעוו, און די פערזאָנען פון ה' קאָפל קאנטאראָוויטש און ה' מאיר געלמאן.

ס'ווערט אוועקגעשיקט א דין וחשבון צו דער אדמיניסטראַטיווער מאכט; ערשט נאָך 5 יאָר באקומט די קהלה א באשטעטיקונג פון מיניסטעריום. דעם 1.VIII 1933 ווערט די אָפּטיילונג פון דער קהלה אין שערעשעוו, וואָס איר צענטער איז אין פרוזשענע, אָרגאניזירט. דער סעקרעטאר אין דער פערזאָן פון ה' יעקב מאיר קאביזעצקי, ווערט באַשטימט דורך די פרנסים. מיט דער צייט פארלירט די שולע „יבנה" אירע דורכן פרעזעס ה' יחזקאל קרוגמאן שווער דערוואָרבענע הכנסה-קוועלען, ווי די פראָצענטער פון דער שחיטה און ה"ק. מיט שוועריקייט פועלט דער פרעזעס אויף דער בודזשעט-זיצונג, א פארהעלטניסמעסיק גרויסע סובסידיע פאָר דער שול. אָבער, ליידער, בלייבט דאָס נאָר אויפן פאפיר. נעמענדיק אין אכט, אז די אויסגאבן, וואָס די קהלה, ווי א אינסטיטוציע, וואָס נעמט ארום א גאנצע שטאָט, זיינען זייער גרויסע און די הכנסות, צוליב דער שטאַרקער קעגנערשאפט מצד רער באפעלקערונג — קליינע, ווערט פארשטענדליך למאי די קהלה האָט בשום-אופן ניט געקאָנט אויסצאָלן אירע צוגעזאָגטע סובסידיעס.

לעצטנס, איז אדאנק דער מי פון ה' קרוגמאן יחזקאל אויסגעפועלט געוואָרן, אז די אינסטיטוציעס און בתוכם די שולע באַקומען אויסגעצאָלט 50% פון דער הכנסה, יעדן מאָנאט, במזומנים.

די תקונים אין שטאָט.

במשך פון דער עקזיסטענץ פון דער קהלה, האָבן די פרנסים אדורכגעפירט א קאַלאָסאַלן רעמאָנט אין מרחץ, וואָס איז געווען זייער חרוב. די קהלה טעטיקייטן אין זייערע איינצייכלהייטן שפיגלען זיך אָפּ אין פאָלגענדע בודזשעטן:

יאָר 1933

הוצאה	זלאָט.	גר.	הכנסה	זלאָט	גר.
שולע און ת"ת	1500		שחיטה	1500	
בית יתומים	700		חברה-קדישא	500	
פרויען־פאריין	400		געבורטן און חתונות	200	
לינת-הצדק	200		עטאט	2600	
האָלץ פאר אָרימע	210				
מעות חטים	200				
ביבליאָטעק	50				
באָד און בית־עלמין	500				
סעקרעטאר	300				
אָפצאָלונג אין פרוזשענע	300				
רייזעס	120				
שמש	60				
פּאַפּיר	30				
ניט פאָראויסגעזעענע	230				
ס"ה	4800		ס"ה	4800	

יאָר 1934

הוצאה	זלאָס.	גר.	הכנסה	זלאָט.	גר.
שוחט	1800		שחיטה	3800	
שולע	1200		מעטריקעס	200	
בית־יתומים	200		עטאט	1312	
פרויען-פאריין	100		חברה-קדישא	500	
לינת־הצדק	200			5812	
דאָקטאָר	300				
סעקרעטאַר	400				
אָפצאָלונגן אין פרושענע	360				
ביבליאָטעק	50				
מעות-חטים	100				
באָד	500				
באַנק-חוב	100				
קראנקן-קאַסע	125				
פּאַפּיר	30				
רייזע-הוצאות	120				
ניט פאראויסגעזעענע	227				
בס"ה	5812				

יאָר 1935

גר.	זלאָט.	הכנסה	גר.	זלאָט.	הוצאה
	1000	עטאַט		500	אָפּצאָלונגן אין פּרוזשענע
	1500	שחיטה 50%		225	סעקרעטאר און שמש
	400	חברה-קדישא		10	פּאַפּיר און ביכער
	2900			610	שולע „יבנה"
				300	בית-יתומים
				300	פרויען פאריין
				50	לינת-הצדק
				100	האָלץ פאַר אָרימע
				100	חוב-באַנק
				20	ביבליאָטעק
				300	באָד
				40	בית-עלמים
				100	רייזע-הוצאות
				100	מעות-חטים
				145	ניט פאַראויסגעזעענע
				2900	בס"ה

די אלגעמיינע „גמילות-חסדים"-קאַסע
אין שערעשעוו.

— באַריכט —

אין אָנהויב פון איר טעטיקייט, האָט די גמ"ח-קאַסע אין שערעשעוו אנטוויקלט זייער א שוואכע ארבעט. אין קאַסע איז געווען ווייניק געלט, און די צאָל ארויסגעגעבענע הלוואות א נישטיקע.

אומצופרידן מיט דעם צושטאנד, ווערט גערופן אַ פארזאמלונג ביי א באַטייליקונג פון 45 מיטגלידער (פאָרגעקומען שבת, דעם 35.15.VI אין לאָקאַל פון „טאָג-היים"). אייף אָט דער פארזאמלונג קומען בולט צום אויס-דרוק די פאָדערונגען פון די פארזאמלטע, לגבי אזא ערשטראנגיק וויכטיקע אינסטיטוציע ווי ס'איז די גמ"ח-קאַסע, און אז דער ביז איצטערדיקער מצב קאָן אויף להבא ניט געדולדעט ווערן מער.

נאָך א לענגערע דיסקוסיע, ווערט באַשלאָסן צו וויילן א צייטווייליקן אָרגאניזיר קאָמיטעט, אויף א צייט פון 3 חדשים.

אינם צייטווייליקן קאָמיטעט זיינען אויסגעווייטלט געוואָרן די ה"ה (לויטן א"ב): 1) גיכמאן איסער, 2) וואַלדשאַן נאָטל, 3) וויסאָקער ישראל, 4) טענענ-בוים שבתי, 5) לינדין יצחק, 6) סיני בנימין, 7) פאָמעראַניעץ יוסף, 8) קאָ-זיאָל מיכאַל, 9) קאַנטאָראָוויץ ראובן, 1o) קאָלאָדיצקי אברהם, 11) קיסעלעוו יוסף, 12) קליינערמאן יעקב, 13) קרוגמאן יחזקאל, 14) ראכאַמעס אהרן.

צוזאַמען פּערזאָן (14) מענטשן, אין דעם 5 פּערזאָן פון דער פריערדיקער פאַרוואַלטונג, און 9 — נייַ אויסגעוויילטע.

אויף דער קאָנסטרואירונגס זיצונג פון קאָמיטעט וואָס איז פאָרגעקומען גלייך דעם זעלבן טאָג, זייַנען אויסגעווילט געוואָרן:

אלס פרעזעס — ה׳ ישראל וויסאָקער,
סעקרעטאַר — ה׳ יוסף קיסעלעוו,
קאַסיר — ה׳ יחזקאל קרוגמאַן,
פּרעזידיום מיטגלידער — אברהם קאַלאַדיצקי און יצחק לינדין.

אין דער הלוואות-קאָמיסיע זייַנען אריין די ה״ה: 1. מיכאַל קאָזיאָל, 2. שבתי טענענבוים און 3. איסר גיכמאַן.

אין רעווידיר קאָמיסיע — יעקב קלייגערמאַן, מיכאַל קאָזיאָל, ראובן קאַנטאָראָוויץ, בנימין סיני.

דער נייַ אויסגעוויילטער קאָמיטעט אנטוויקלט א פיבערהאפטע טעטיקייט. אויף דער זיצונג, וואס קומט פאר גלייך אויפצומארגנס (דעם 16-טן VI) ווערט דורכן פרעזעס ה׳ ישראל וויסאקער, ארויסגערוקט אַ פאָרשלאַג, אַז די פּאַרמעגלעכע פאַרוואַלטונגס מיטגלידער בארגן אויס פון אייגענער איניציאַטיוו, דער גמ״ח-קאסע, געוויסע סומעס געלט אן פּראָצענט.

אפשאַצנדיק די וויכטיקייט פון דעם פאַרשלאַג, נעמלעך — אַז אויב די פאַרוואַלטונגס-מיטגלידער אַליין וועלן ניט זיין אַרויסצוהעלפן דער אינסטיטוציע מיט אנפּראצענטיקע הלוואות, דאַמאלט קאן די „גמילות-חסדים״-קאַסע ניט עקזיסטירן — האבן די אנוועזנדיקע באַוויזן אַ עוסטערהאַפטן ביישפּיל, ניט נאר דורך שיינע ווערטער, נאר דורך מעשים, און באַשלאסן אליין צו געבן פּריוויליקע הלוואות אן פּראַצענט. דער אינסטיטוציע, וואס זיי רעפּרעזענטירן. דער ערשטער רופט זיך אַרויס דער פאַרשלאַג-געבער, פּרעזעס ה׳ ישראל וויסאָקער מיט א הלואה פון 100 ג״ד אויף אַ טערמין פון 6 חדשים אן פּראַצענט.

דאן מעלדעט זיך — ה׳ יחזקאל קרוגמאן מיט א הלואה פון 100 ג״ד

ה׳ איסר גיכמאן	„	„	„ 100	„
ה׳ יוסף פאמעראַניעץ	„	„	„ 100	„
ה׳ מיכאל קאזיאל	„	„	„ 50	„
ה׳ בנימין סיני	„	„	„ 50	„
ה׳ ראובן קאנטאראוויץ	„	„	„ 50	„
ה׳ יצחק לינדין	„	„	„ 50	„
ה׳ שבתי טענענבוים	„	„	„ 25	„
און ה׳ אברהם קאלאדיצקי	„	„	„ 25	„

דער מיטגלידס-אפצאל ווערט באשטימט אויף 10 גראשן א חודש. דערביי זייענדיק דורכגעדרונגען מיט דער פולער אחריות און ערנסט פאר דער זאך, און ווילנדיק אליין דינען אלס ביישפיל פאר אנדערע — לייגט ווידער פאר דער פּרעזעס ה׳ ישראל וויסאקער אז אלע אנוועזנדיקע זאלן איינצאלן יעדער פאַר א גאנצן יאר פאראויס מיטגלידס-אפצאל.

דער פאָרשלאַג ווערט איינשטימיק אָנגענומען און אלע קאָמיטעט מיטגלידער צאָלן גלייך אויפן אָרט איין זייער באשטייערונג.

די הויך פון יעדן מיטגלידס-פּאַי ווערט באַשטימט אויף 5 (פינף) גילדן, וועלכע ווערן צעלייגט אין דריי מאָל: גלייך ביים ארויסגעבן די ערשטע הלוואה ווערט אראָפּגערעכענט 2 ג״ד, און די איבעריקע — אין 2 ראַטעס צו 1,50 ג״ד.

די הלוואות גופא זיינען אויף א סומע ביז 40 (פערציק) גילדן, מיט א טערמין פון 5 וואָכן.

די הלוואות ווערן אַרויסגעגעבן 2 מאָל וועכנטליך: דינסטאָג און שבת צונאכטס.

אויף א באַריכטס-זיצונג, וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 30-טן VI, ווערט פעסטגעשטעלט, אז פאַר די 2 וואָכן זינט די „גמילות-חסדים" קאַסע עקזיסטירט, זיינען געשאפן געוואָרן 30 מיטגלידער. פאַיען זיינען איינגעצאָלט געוואָרן אויף אַ סומע פון 105.50 זל. פקדנות (ווקלאדן) אויף 575 זל. מיטגלידס-אָפצאָל — 12.30 ג"ד.

הלוואות זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן 11 אויף דער אלגעמיינער סומע פון 330 ג"ד.

דעם 10.VII איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער קרעדיט-קאָמיסיע אין באַשטאַנד פון די ה"ה: מיכאל קאָזיאָל, איסר גיכמאן און שבתי טענענבוים. זיי האָבן באשטימט פאר 42 מיטגלידער קרעדיטן לויט זייער שטאנד אויף דער אלגעמיינער סומע פון 1695 זל.

דאסגלייכן די רעווידיר-קאָמיסיע (אין באַשטאַנד פון די ה"ה יעקב קליינערמאן, מיכאל קאָזיאָל, ראובן קאָנטאָראָוויץ און בנימין סיני) האָט דעם 15-טן VII דורכגעפירט א רעוויזיע פון די ביכער אין דער אָנוועזנהייט פון פרעזעס ה' ישראל וויסאָקער און קאַסיר ה' יחזקאל קרוגמאַן — און פעסט-געשטעלט, אז אלץ ווערט געפירט אין דער בעסטער אָרדנונג.

די הלוואה פון ה' זרח בירענבוים.

נאָכדעם, ווי די „גמילות-חסידים" קאַסע האָט באוויזן פאָפולער און באַ-ליבט צו ווערן א דאנק דער אונדערמידלעכער און מוסטערהאפטער ארבעט פון די קאָמיטעט-מיטגלידער — איז די ידיעה וועגן אָט דער יינגער און אזוי נויטווענדיקער אינסטיטוציע — דערגאנגען אויך צו די שערעשעווער לאנדס-לייט אין אויסלאנד.

דעמאלט האָט זיך אין א בריוו געווענדעט אונזער בן-עיר, דער חשובער עסקן און כלל-טוער ה' זרח בירענבוים פון פתח-תקוה (ארץ ישראל) און אָנגעבאָטן צו געבן דער גמ"ח-קאַסע אן אנפראָצענטיקע הלוואה פון 500 (פינף הונדערט) דאָלאַר אויף א טערמין פון 3 יאָר.

קאמיטעט פון דער אלגעמיינער גמ"ח קאסע בשרשוב
מיט דעם חשוב'ן גאסט ה' ז. בירענבוים (פתח-תקוה) א"י

1. איסער גיכמאַן, 2. יוסף פאַמעראַניעץ, 3. בנימין סיני, 4. יעקב קליינער-מאַן, 5. מיכאַל קאָזיאָל, 6. שבתי טענענבוים, 7. ראובן קאַנטאָראָוויץ, 8. פרעזעס ישראל וויסאָקער, 9. קאסיר יחזקאל קרוגמאן, 10. זרח בירענבוים (פתח-תקוה), 11. משה אליהו זילבערשטיין, 12. סעקרעטאר יוסף קיסעלעוו.

די פארוואלטונג, וועלכע איז זיך צונויפגעקומען דעם 27-טן אויגוסט, האָט מיטן פולן ערנסט באַטראַכט דעם פאָרשלאג פון ה' בירענבוים. נאָך א לעבהאפטער דיסקוסיע, איז באַשלאָסן געוואָרן, אַז מע'ווענדעט זיך וועגן א הלואה דערווייל נאָר פון 300 (דריי הונדערט) דאָלאָר; אלס גאראנטיע אויף דער סומע זאָל מען דעם ה' בירענבוים אוועקשיקן וועקסלען אויף דער אלגעמיינער סומע פון 1600 זל.

דער ה' זרח בירענבוים אַבער, האָבנדיק דעמ פולן צוטרוי צו דעם קאָמיטעט, ווארט ניט אויף קיין ענטפער אונד קיין וועקסלען, אונד שיקט אריין דעם 17.VIII אויף דעם אדרעס פון דעם קאַסיר, ה' יחזקאל קרוגמאן, פאר דער אלגעמיינער גמ"ח-קאַטע א טשעק פון 550 דאָלאר.

500 דאָלאַר אין הלואה, אונד 50 דאָלאַר אַ נדבה פאר דער קאַסע.

דער קאָמיטעט אַקצעפטירט דאן די הלואה מיט דעם באַדינג, אז דער ה' זרח בירענבוים וועט מסכים זיין צו וואליאָריזירן די 500 דאָלאַר אויף

פוילישע לאָטעס, לויט דער טאָג-קורס 5.25 זלאָט. און באַשליסט אויסצודריקן א דאַנק-ידיעה ה' זרח בירענבוים.

פון די 500 דאָלאַר ווערט באַשלאָסן דערווייל אויסצוטוישן נאָר 50. די רעשט (450 דאָלאַר) פאַרבלייבט פּאָרלויפיק אין עפעקטיווע דאָלאַרן. לויט א שפּעטערדיקן באַשלוס ווערן אויסגעטוישט נאָך 100 דאָלאַר אין זלאָטעס.

אין אָנהויב סעפּטעמבער האָט דער ה' זרח בירענבוים פון ארץ ישראל, געווײלט אין פוילן, און באַזוכט אויך זיין היימשטאָט שערעשעוו. ביי דער געלעגנהייט איז פאָרגעקומען א פייערלעכע זיצונג פון גאַנצן קאָמיטעט מיטן חשובן גאַסט בראש.

דער פּרעזעס ה' וויסאָקער גיט איבער א גענויעם באַריכט פון דער טעטיקייט, וואס עס פירט די אַלגעמיינע „גמילות-חסדים" קאַסע אין שערעשעוו. די צאָל מיטגלידער איז געוואַקסן ביז 75, לייערס — 46, ארויסגעגעבענע הלוואות אויף דער אַלגעמיינער סומע פון 1276 זל.

יעדער מיטגליד קאָן קריגן א צווייטע הלוואה אין דריי טעג ארום נאָכן אויסצאָלן די ערשטע. די גרויס פון א הלוואה איז געהעכערט געוואָרן ביז 50 זל. די קאַסע, וואס איז פריער געווען אָפן נאָר 2 מאָל אין דער וואָך — איז איצט טעטיג יעדן טאָג פון 7-9 אָוונט (אין דער הויז פון ה' יחזקאל קרוגמאַן).

דער געערטער גאַסט, ה' זרח בירענבוים, ווייזט ארויס גרויס פאַראינ-טערעסירונג פאַר דער ביז איצטיקער אַרבעט. לויט זיין פאָרשלאַג ווערט באַ-שלאָסן אויף ווייטער ארויסצוגעבן הלוואות אויך אויף סומעס גרעסערע פון 50 ג"ד. ער אַפּעלירט צו די קאָמיטעט-מיטגלידער, זיי זאָלן זיין פאַראינטערע-סירט, אַז וואָס מער פּערזאָנען זאָלן געניסן פון דער גמ"ח-קאַסע.

וועגן דער הלוואה פון די 500 דאָלאַר: היות די געלטער אין דער גמ"ח-קאַסע ווערן ארויסגעגעבן און איינגעקאַסירט נאָר אין זלאָטעס, נעמט דער ה' בירענבוים די זאַך צו קענטעניש און באַשטימט דאַרויף, אַז דער קאָ-מיטעט זאָל אויסטוישן די גאַנצע סומע לויטן טאָג-קורס פון דאָלאַר. דער חוב ווערט וואַלאָריזירט (אויף דער אַלג. סומע 2625 ג"ד) און דער קאָמיטעט פאַרפּליכטעט זיך אין דריי יאָר ארום עס צוריקצוצאָלן.

ס'ווערט באַוואָרנט, אַז אין פאַל פון א שינוי אין וואַליוטע-קורס, מוז די פאַרוואַלטונג די איינגעקאַסירטע געלטער צוריק אויסטוישן אויף דאָלאַרן.

די פאַרוואַלטונג פון דער גמ"ח-קאַסע אין שערע-שעוו דריקט אויס דערמיט איר גרויסן דאַנק דעם חשובן עסקן און נדבן, ה' זרח בירענבוים פון א"י, און ווינטשט אים אין נאָמען פון אַלע מיטגלידער — גליק און דערפאָלג אין זיין לעבנס-וועג. ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו!

גלייכצייטיק ווערט אַפּעלירט צו אַלע אונדזערע שערעשעווער לאַנדס-לייט אין אַמעריקע און אַנדערע ערטער, אַז זיי זאָלן זיך פאַראינטערעסירן מיט אַזאַ וויכטיקער אינסטיטוציע, ווי ס'איז די גמ"ח-קאַסע, וועלכע העלפט ארויס מיט אָנפאַרצענטיקע הלוואות דער רואינירטער יידישער באַפעלקערונג אין שערעשעוו, געבנדיק זיי דערמיט א מעגלעכקייט זיך צו דערהאַלטן ביי זייערע שוואַכע פאַראָרימטע פרנסה קוועלן.

די ברכות און ווינטשן פון די היגע יידישע איינוויינער. זאָלן זיי די ווייטע לאנדסלייט אויפמונטערן און פאראינטערעסירן פאר זייער היימשטאָט שערעשעוו אין דער אָרטיקער גמ"ח-קאסע, וואָס לינדערט און באקעמפט דער שרעקלעכער פאראָרעמונג פון יידישן ישוב. "ופי הטוב ישלם גמול פעלם" און זיי זאָלן באגליקט ווערן בכל מעשה ידיהם, ווי עס ווינטשט זיי

די פארוואַלונג פון דער אַלגעמיינער גמ"ח-קאַסע

אין שערעשעוו.

פרעזעס — **ישראל וויסאָקיער**

סעקרעטאַר — **יוסף קיסעלעוו**

קאסיר — **יחזקאל קרוגמאַן**

פרעזידיום-מיטגלידער — **משה אַליהו זילבערשטיין, יוסף פאָמעראַניעץ, פייוול גראַנאַט**

קרעדיט קאָמיסיע — **איסר גיבמאַן, מיכאל קאָזיאל, שבתי טענענבוים**

רעוו. קאָמיסיע — **סיני בנימין, ראובן קאַנטאָראָוויץ, מיכאל קאָזיאָל, יעקב קליינערמאַן.**

לנ	אינהאלט	אומזאץ פון דעם 18.VI ביז 30.VI				אומזאץ פון דעם 1.VII ביז 31.VII				אומזאץ פון דעם 1.VIII ביז 31.VIII				אומזאץ פון דעם 1.IX ביז 18.IX				צוזאמען פון דעם 18.VI ביז 18.IX				סאלדאָ			
		קרעדיט		דעבעט		קרעדיט		דעבעט		קרעדיט		דעבעט		קרעדיט		דעבעט		קרעדיט		דעבעט		קרעדיט		דעבעט	
		זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.	זל.	גר.
1	קאסע	336	22	695	80	942	28	699	10	1562	32	1536	20	2125	60	2686	80	4966	42	5617	90			651	48
2	הלוואות	28	—	330	—	585	—	930	—	920	—	1552	—	749	70	2007	—	2279	70	4819	—			2539	30
3	פקדינות	575	—							262	50			1837	—	100	—	2674	50	100	—	2574	50		
4	איינשרייב-געלט	80	50			107	50			87	—			87	—			362	—			362	—		
5	מיטגלידס-אָפּצאָל	12	30			6	60			4	20			15	60			38	70			38	70		
6	פערשיד. אויסגאבן			6	22			12	28			10	32			18	60			47	42			47	42
7	נדבות									262	50				50			263	—			263	—		
	בס"ה	1032	02	1032	02	1641	38	1641	38	3098	52	3098	52	4812	40	4812	40	10584	32	10584	32	3238	20	3238	20

צאָל מיטגלידער 94.

צאָל הלוואות אין די הויך, וואָס איז ארויסגעגעבן געוואָרן אין פערלויף פון דעם 3 מאָנאַט-באַריכט.

ס"ה	סומע	הלוואות
12	12	1
15	15	1
20	20	1
22	22	1
500	25	20
840	30	28
35	35	1
920	40	23
45	45	1
1800	50	36
55	55	1
300	100	3
105	105	1
150	150	1
4819		119

צונויפגעשטעלט דורך קאסיר פון דער קאָאָפּעראטי-
ווער פאָלקס-באַנק אין שערעשעוו, ה' אברהם
קוועלמאַן און שמואל קרוגמאַן.

קאָנטראָלירט דעם 19.IX 1935 יאָר.

(—) ראובן קאַנטאָראָחיטש
(—) יעקב קליינערמאַן
(—) בנימין סיני

די צאָל מיטגלידער פון דער אַלגעמיינער „גמילות־חסדים“ קאסע איז שערשעוו.

1. זרח בירנבוים. פתח־תקוה, סוחר
2. ישראל וויסאָקער, מילגער
3. יחזקאל קרוגמאן, קרעמער
4. יוסף קיסעלעוו, טאנדעטניק
5. יוסף פּאָמעראַניעץ, קרעמער
6. איסר גיכמאן, סוחר
7. ראובן קאנטאָראָוויץ, קרעמער
8. בנימין סיני, קרעמער
9. שבתי טענבוים, קרעמער
10. מיכאל קאָזיאָל, קרעמער
11. משה אליהו זילבערשטיין, שיינקער
12. פייוול גראנאט
13. יעקב מאיר קאָביזעצקי, קרעמער
14. יעקב קליינערמאן, תבואה־הענדלער
15. אברהם קוועלמאן, באַאמטער
16. באָבל קאמיניעצקי, שניידערקע
17. שרה נייבריף, קרעמערקע
18. בערל קאלבקויף, קצב
19. משה קאמיניעצקי, שמאטניק
20. ישראל ווינאָגראַד, קרעמער
21. אביגדור שניידער, סמאָלארניק
22. שמעון איזביצקי, שניידער
23. ברוך פאקטער, סמאָלאַרניק
24. באבל רוכאמעס, שניידערקע
25. אברהם רוסוחובסקי, פארבער
26. מרדכי קרוגמאן, שלאָסער
27. משה נירענבלאט
28. קאפל קאנטאָראָוויץ, קרעמער
29. יוסף שמש. קרעמער
30. מאיר גאלפערן, שיינקער
31. לזר לוי ווינאָגראד, בעקער
32. משה פּאָמעראניעץ, תבואה הענדלער
33. משה יוסף נאטעס, קצב
34. משה טוכמאכער, סוחר
35. יצחק קאַנטאָראָוויץ, קרעמער
36. יצחק הערש קאמיניעצקי, בעל-עגלה
37. בענדיט ליפשיץ, בעקער
38. פייגל ווינאָגראַד, שיינקערקע
39. הערש קאלבקויף(בן אברהם) קצב
40. אליהו נייבריף. בעל-עגלה
41. שמואל יואל מילנער, רימאר
42. הערשל יצחק אסיפאָוויטש, פערד-הענד.
43. יצחק שניידער, סטאָלאר
44. ישראל שניידער, שמאטניק
45. יעקב שניידער, שמאטניק
46. מאיר געלמאן, שניידער
47. חעמל איזביצקי, שינדל מאכער
48. פייוול טענענבוים, הענדלער
49. אברהם גווירף, דענטיסט
50. יעקב גיכמאן, שלאָסאר
51. משה נידבערג, ריימאר
52. יהושע פינסקי, קרעמער
53. דוד פישל, שמאטניק
54. יהודה בילטשיק, שלאָסאר
55. טעמע קוועלמאן, קרעמערקע
56. שיינה מירל בייזער, קרעמערקע
57. שלום בער כאדריצקי, שינדל מאכער
58. לייבל לעבערשטיין, סטאָלאר
59. גינענדל דוטב, קרעמערקע
60. ישראל ווינאקיר, שניידער
61. אלטע גוסטמאן, קרעמערקע
62. יעקב ידעלעווסקי, לערער
63. שלמה פיינביר, סוחר
64. חיים טענענבוים, סטאָלאר
65. זעליק גיבאשטשיק, תבואה הענדלער
66. רבקה וואָליניעץ
67. פאַניה באאומריטטער, אפטייק
68. עבדיהו שניידער, שמאטניק
69. משה וויינער, דארף הענדלער
70. משה קראַווטשיק, שמאטניק
71. גדליהו כאדריצקי
72. משה געלערשטיין (בריסק), סוחר
73. אַהרן געלערשטיין, תבואה הענדלער
74. שמואל לעבערשטיין, פּאָטאָגראַף
75. זלמן פרידמאַן (בריסק), סוחר
76. אלקנה ליפשיץ, שלאסאר
77. יעקב ישעיהו קראווטשיק, שמאטניק
78. יעקב זייצמאן (פרוז׳נה), סוחר
79. הערצקע פישעלעס, הענדלער
80. פנחס קרונשטאט, גלעזער
81. גרשון פייביר, דאָרף הענדלער
82. יצחק דוד רייטמאן, קצב
83. אהרן לערנקינד, שוסטער
84. שמחה ניבאָשטשיק, שניידער
85. שלמה פישמאן, דאָרף הענדלער
86. הערש קאלבקויף (בן עלזר) קצב
87. אלטער קליינשטיב, שוסטער
88. לייזער רייטמאן, קצב

89. שלמה פעלדמאַן, שינדל מאכער
90. יונה קאַטאָווסקי, שוסטער
91. יעקב קאַטאָווסקי, שוסטער
92. משה סאכע (בריסק), סוחר
93. פייוול להעמאַן, קרעמער
94. חייקע מאכלערער
95. נתן קרעניצער, בעל-עגלה
96. פירמע רעוויזין (ביאַליסטאָק)
97. לאה פאָמעראַניעץ, לערערין
98. משה אהרן בייראַטש, שוסטער
99. חיים סעליק (בריסק), סוחר

הכנסה און הוצאה פון בוי-קאָמיטעט.

הכנסה	זלאָט	גר.
נדבות שטאָט. איינמאָל.	2173	73
פאָרשטעלונגען דורך דער דראַמ. סטודיע	571	13
חבֿרה-קדישא	148	20
אתרוגים אקציע	124	50
פלעטן-אקציעס	89	—
שחיטה פראַצ. פון יאָר 1925|26	1802	85
הייוון פראַצענטער פון יאָר 1925|26	1553	77
נדבות פון ביאַלאָוויעזש	15	—
נוי-יאָרקער קאָמיטעט (500 $ קורס 10 זל.- 5.15)	3700	--
פילאַדעלפיע, געזאַמלט דורך ה' מאיר כוואַלאָווסקי (25 דאָל.)	222	5[illegible]
ירושות און נדבות	305	75
פערשידענע הכנסות	1233	70
צוזאַמען	11940	13

הוצאה	זלאָט.	גר.
דער בנין בס"ה לויט די ביכער	10076	78
דער שטאַל לעם בנין (125 דאָלאַר)	267	—
די יורשים פאַרן פלאַץ (125 דאָלאַר)	650	—
פערשידענעס אויף איינ-אָרדענען די שולע	946	35
צוזאַמען	11940	13

ווייטערדיקע איינמאַליקע נדבות און ירושות פאַרן בנין:

1. אינסטרוקטאָר פון „קרן-היסוד" ה' ראַבינאָוויטש — לאָדז — .47 זל.
2. ירושה פון קונע אשת שמעון צ"לען (15 דאַלאַר) . . . 77.25 „
3. ה' אלתר קראַנשטאַט (אַמעריקע — 10 דאָלאַר) . . . 51.50 „ 10.6.25
4. ירושה ר' זיסל מוליאַר (25 דאָלאַר) . . . . —.130 זל.

נזונדער האָבן מיר געקריגן אין משך פון דער טעטיקייט פון אונזער שולע גרעסערע נדבות פון פאָלגענדע ה"ה:

אייזיק פאַסמאַניק — (אמעריקע—5 דאָלאַר) 44,25 זל. 12.XII.27
שמואל קאַגאַן, אמעריקע . . —.100 „ 9.VIII.29
משה קאַהאַן „ , . . —.40 „
שמואל נירנבלאַט, אַמעריקע [10 דאָל.] . —.51 „ 10.XI.32

די מנדבים לטובת דעם שול-בנין.

ל. נ.	פאַמיליע און נאָמען	סומע גר.	סומע זל.	וואלוט. ס.	וואלוט. $
1	אוסיפאָוויטש דוד	20	8		
2	אייזנשטאט חיים	20	18		
3	אראנאוויטש חנה-שאשע	—	30		
4	אוסיפאָוויטש הערשל-יצחק	—	12		
5	איזביצקי יוסף	50	3		
6	אווערבוך שלמה	—	9		
7	אווערבוך אסתר	50	6		
8	אווערבוך לייזער בער	—	2		
9	אפריק פלטיאל	—	22	50	3
10	ארלאווסקי מנשה	50	5		
11	בירענבוים משה	50	13		
12	בערענשטיין יצחק	50	17		
13	בוימריטער אליהו (אפט.)	—	45		
14	ברעמער אסתר	20	6		
15	ביידאטש משה-אהרן	—	26		
16	בליאכער הערש	05	4		
17	בלייכבארד שלמה-אייזיק	50	1		
18	ביקשטיין משה	50	2		
19	געלערשטיין אלתר	60	29		
20	גאלפערן חיים-וואלף	20	5		
21	גארדאן יצחק	40	—		
22	גורעוויטש יצחק	70	7		
23	געלמאן משה מרדכי	90	21		
24	געלמאן מאיר	—	14		
25	גלאצער רחל	—	8		
26	גאלדבערג בנימין	50	1		
27	גאלפערן שלמה	—	1		
28	גלאצער אלחנן	50	—		
29	גלעזער משה	—	3		
30	גיבמאן אסתר	—	4		
31	גאלפערן אליהו	50	3		
32	גראנאט פייוול	30	7		
33	גיבמאן יעקב	50	1		
34	געלערשטיין זאוול	50	1		
35	געלערשטיין אהרן	—	2		
36	גוטערמאן יוסף	—	9		
38	גינזבורג מינדל	—	3		
38	דאַמב יודל	—	1		
39	דולמאן אברהם	50	—		
40	דוואָרעצקי זאב	50	5		
41	האפמאן נחום	—	5		
42	הולמאן ליפא	50	10		
43	וואלדשאן גאָטל	—	12		
44	וואלדשאן יואל	—	12		
45	ווינוגראד משה	20	24		
46	וואלדמאן חנה	50	6		
47	וויינער משה	50	9		
48	וואָפענשטיין משה	—	9		
49	וויסאָקער ישראל	50	21		
50	ווינאגדאד משה-שמחה	—	50		
51	ווייצהענדלער אלתר	50	1		
52	וועקפלער יונה	—	3		
53	וויינער יודל	50	10		
54	וויניקור מרדכי	50	—		
55	וואלדשאן הרב ר׳ אברהם אהרן	—	2		
56	וויניקור צמח	55	—		
57	ווינאגראד ליזר לוי	50	1		
58	ווינאָקור ישראל	—	4		
59	זובער פעסל	—	12		
60	זובער משה	—	6		
61	זאמוכאווסקי חוה	20	10		
62	זאלעווסקי יעקב	—	5		
63	זילבערשטיין משה-אליהו	50	10		
64	זייפזיק משה	—	1		
65	זשוק ישראל	—	1		
66	זאריצקי יודל	—	15		
67	זלאטניק אהרן-מרדכי	—	2		
68	זלאטניק משה-ישראל	50	—		
69	זאטאצקי דוד	20	9		
70	טוכמאכער יוסף	50	6		
71	טענענבוים מאיר-חיים	50	3		
72	טענענבוים חיים	50	4		
73	טענענבוים דוד	—	12		
74	יאבלאנאוויטש אברהם	50	17		
75	יודעלעווסקא חמה-העניע	—	2		
76	יאבלאנסקי יודל	50	—		
77	יאבלאנאוויטש אליעזר	05	5		
78	יודעלעווסקי ביניש	—	8		
79	יעקובאוויטש זעליג	50			
80	כאדריצקי גדליהו	—			
81	כאדריצקי שלום-בער	—			
82	ליניעווסקי שמערל	—			
83	לעבערשטיין חנה-דבורה	50			
84	ליפשיץ בענדעט	—			
85	לייענמאן פייוול	0			
86	לערנקינד אהרן	0			

ל. נ.	פאמיליע און נאָמען	סומע זל.	סומע גר.	וואלוט. דאל	וואלוט. ס.
87	לייענמאן שמעון	9	—		
88	לעשצינסקי מרדכי	7	50		
89	לעבערשטיין בע׳ל	5	50		
90	לעווקאוויטש זלמן	4	—		
91	מייסטער שמואל	35	34		
92	מייסטער דניאל	22	—		
93	מאליעצקי פסח	35	—		
94	מילנער שמואל-יואל	8	50		
95	מוראווסקי יוסף	3	50		
96	מייסטער ישראל	1	—		
97	ניהענבלאט מושע	11	—	3	50
98	ניעבאשטשיק שמחה	9	—		
99	ניצבערג משה	21	40		
100	נאטעס משה-יוסף	6	50		
101	נייבריף זלמן	13	50		
102	נייבריף שרה	15	50		
103	ניחענאלאט בייקל	4	—		
104	נאווינסקי קדיש	1	50		
105	ניעבאשטיק זעליג	2	50		
106	נייבריף יעקא		50		
107	סעלעצקי נחמיה	11	—		
108	סענעלמאן הערש	7	50		
9	סושיצקי שרה	15	70		
	סמארגאן מרדכי	5	50		
	סימכאוויטש יודל	14	50		
	פאנטעל משה-יוסף	27	—		
	פעלדבוים נחמן	23	90		
	פאמעראניעץ יוסף	36	50		
	פארבער זוסל	15	60		
	פיטקאווסקא ד"ר	12	—		
	פיינביר שמעון	17	70		
1	פיינביר מרדכי	6	50		
1	פארבער שלום-יוסף	6	70		
12	פיינביר אברהם		50		
12	פינסקי יהושוע	40	50		
1	פאזניאק מתתיהו	15	50		
1	פישעלעס הערצקע	1	—		
	פאמעראניעץ אברהם	2	50		
	פאסמאניק פנחס	1	50		
	פיינביר מיכאל	10	50		
	פאטשינקע יצחק	1	50		
	צעמאכאָוויטש שמואל שו"ב	13	—		
	צעשניק זיידל	2	—		
	קראמאן מרדכי-שמואל	22	50		
	קרוגמאן מרדכי	30	20		

ל. נ.	פאמיליע און נאָמען	סומע זל.	סומע גר׳	וואלוט. דאל	וואלוט. ס.
132	קאוואלאק יצחק	10	20		
133	קאפעלאשניק לאה	10	20		
134	קליינשטוב אלטער	6	50		
135	קאלבקויף הערש	9	—		
136	קראנשטאט יצחק-משה	9	50		
137	קרוגמאן מושע	19	70		
138	קאלבקויף שואל	17	50		
139	קאלבקויף בערל	9	—		
140	קרעניצער אליהו	8	50		
141	קרוגמאן יחזקאל	85	—	3	50
142	קאלבקויף לייב	19	—		
143	קרוגמאן שמחה	8	—		
144	קראמאן משה	11	—		
145	קרוגמאן יעקב	12	—		
146	קראמאן יעקב	2	—		
147	קליינערמאן יעקב	9	50		
148	קאמייקער הערש		75		
149	קאמינקער הערצקע		50		
150	קאמינקער משה	1	—		
151	קאזיאל מיכאל	4	50		
152	קראוטשיק בנימין		50		
153	קאנטאראוויטש קאַפל		50		
154	קוועלמאן יעקב	6	50		
155	קאנטאראוויטש ראובן	26	—		
156	קאפלאן יצחק	2	—		
157	קאלאקויף דוד	2	50		
158	קאמעניעצקי שמעון	2	50		
159	קראנשטאט פנחס		50		
160	קרוגמאן רבקה-רחל	1	—		
161	קוועלמאן טעמע	15	50		
162	קאָלאָדיצקי אברהם	1	50		
163	קירזשנער יעקב-זעליג	2	50		
164	קאטאווסקי יונה		50		
165	קירזשנער ישראל	9	—		
166	קאביזעצקי יעקב-מאיר		50		
167	קאגאן הערשקע	10	20		
168	רייטמאן מינדל	14	—		
159	רייטמאן אברהם	11	05		
170	רובין יצחק	11	20		
171	ראנ׳עם מרדכי	5	—		
172	ראבאמעס אהרן	25	50		
173	ראסוכאווסקי אברהם	22	50		
174	רייטמאן יוסף	1	—		
175	ראזענבוים הערצקע	1	—		
176	רייטמאן אליעזר	6	50		

פ. נ.	פאמיליע און נאמען	סומע גר.	סומע זל.	וואל ס.	וואל ד.
177	הייטמאן יצחק-דוד	—	1		
178	הייטמאן בערל	—	6		
179	שניידער זלמן	—	20		
180	שניידער יצחק	—	9		
181	שורוקמאן ריווע	—	14		
182	שטיינבערג חיים	—	20		
183	שיינזאג משה	50	20		
184	שמיש יוסף	50	18		
185	שופמאן חיים-יואל	—	12		
186	שיינזאג מרדכי	—	11		
187	שניידער בערל	55	14		
188	שמוליעוויטש אלחנן	—	2		
189	שאכערמאן משה	—	3		
190	שטערמאן חיה-ליבע	14	13		
191	שטיפזאן רחל	—	2		
192	שאכערמאן חנניה	50	3		
193	שטערמאן אברהם-יצחק	50	1		
194	שיינזאג חיים	—	4		
195	שניידער אבינדור	—	5		
196	רייזל אשת ביניש יודלעווסקי	—			7
197	ביניש יודלעווסקי שמואל מייסטער וועלוול דווארעצקי	75	33		
198	לייזער זלאטניק פון כיואלאווע	40	10		

קאנטראלעס.

אין פארלויף פון דער *10*-יאריקער טעטיקייט פון אונזער שולע איז דורכגעפירט געווארן קאנטראלעס דורך די פאלגענדע פערזאנען אין די טערמינען:

דעם 31 XII 1925 דורך
חיים אייזענשטאט
שמואל ראק

דעם 20 IX 1927 דורך
פסח מאליצקי
ברוך זעליג שיינבוים
משה מרדכי געלמאן
ראובן קאנטאראוויטש
אברהם ראסוכאווסקי

דעם 19.IX.1928 דורך
אברהם קוועלמאן
יצחק בערנשטיין

דעם 20.IX 1929 דורך
חיים שמש
אברהם קוועלמאן

דעם 3 IX 1930 דורך
קאביזעצקי יעקב-מאיר
מיכאל קאזיאל.

אַרויסגעבער: עלטערן-קאָמיטעט בײַ דער „תּרבות"-שולע אין שערעשעוו.

Wydawca: Komitet Rodzicielski przy szkole „JAWNE" w Szereszowie.

Druk. „Express" Siedlce, Przechodnia 6